الحمد لله کتاب مستطاب ملفوظات حضرت صاحب قبلہ کاشف اللوح

والقلم سید الاقطاب العالم خواجہ حافظ

سید محمد حبیب علیشاہ چشتی النظامی دام برکاتہٗ الموسوم

ملفوظ | فارسی

بہ الحقایق الحبیب

سنہ ۱۳۱۴ھ

جلد | اول

مجموعہ اسرار زمرۂ فنا فی اللہ و خواجگی گروہ البقا باللہ شیفتہ جمال

ثم وجہ اللہ شیدا حسن تقدس صبغۃ اللہ جناب مولانا احمد علیشاہ چشتی النظامی

مطبع نور الاسلام

بزیور طبع

مزین گردید

بسم اللہ الرحمن الرحیم

الحمد للہ رب العلمین والصلوٰۃ علی رسول اللہ السید الصادق الامین و
آلہ الطاہرین واصحابہ المکرمین والسلام علی اولیاء امتہ اجمعین - بعد از
سپاس وستایش ملک علام و درود نامعدود بر سید انام بر ذوی الافہام
مخفی مباد کہ درین ایام سعادت فرجام ۱۳۰۸ھ ہجری النبوی سگ درگاہ
شیخ الاسلام والمسلمین امام المریدین مخدوم الملۃ والدین معدن اسرار
ربانی مخزن انوار معانی کاشف اللوح والقلم قطب الاقطاب العالم
عاشق النبی العربی معشوق اللہ الولی الہادی حضرتصاحب ما
خواجہ حافظ سید **محمد حبیب علی شاہ** چشتی النظامی الحافظی
ادام اللہ تعالی برکاتہ علینا وعلی جمیع اخواننا المریدین الی یوم الدین -
اعنی یکی ادنی ترین کفش بردار سگ ذلہ خوار **احمد علی** بن محمد علی
غفر اللہ ذنوبہما عرض میدارد کہ این مجموعہ ملفوظ است کہ بحضوری فیضدرجت

حضرتصاحب

حضرت صاحب ما مد اللہ ظلہ و ادام اللہ برکاتہ این سگ آستان حبیبیہ لقول صدیق
اکبر رضی اللہ تعالیٰ عنہ وعن محبیہ علیکم بمجالسۃ العلماء واستماع
کلام الفقراء یحی القلب المیت بنور الحکمۃ کما یحی الارض المیت بماء
المطر یعنی فرمود آن بعد از انبیاء بزرگ اولہم بالتصدیق و خیر البشر بالتحقیق
امیر المومنین امام الاصدقین ابوبکر الصدیق رضی اللہ تعالیٰ عنہ کہ بر نشست
مجلس علماء و شنیدن کلام فقراء پس تحقیق کہ زندہ میکند قلب را کہ مُردہ است
بروشنی حکمت چنانکہ زندہ میشود زمین مُردہ بہ آب باران۔ و سید الطائفہ
جنید بغدادی رحمۃ اللہ علیہ گفت کہ شنیدن کلام پیران و در آمدن در مجلس
فقراء طالب را در راہ طریقت ثبات می دہد۔ پس این ضعیف و نحیف در
خدمت حضرت صاحب ما دام برکاتہ حاضر ماندہ ہر چیکہ از زبان درفشان آن
قطب زمان صادر شدہ استماع یافتہ بقلم پرداختہ موسوم بہ التحبیب الحقایق
کردم حق جلشانہ و اعظم برہانہ در سلسلۂ حبیبیہ عشقیہ تا قیام قیامت بینندہ
و خوانندہ و شنوندہ و نویسندہ را مستفیع گرداناد بحرمت النبی و آلہ الامجاد
و بعزۃ الشیوخ الشیخنا و شیخ الشیخ ما مرشد اعظم قبلۂ عالم خواجہ حافظ محمد علیشاہ
چشتی خیر آبادی قدس اسرارہم و بحق شیخ ما سلطان الطریقت والارشاد خواجہ
ما شاہ ما سلطان حیدرآباد و بطفیل آنہا کہ ازین گنجینہ فائدہ مند شوند حضرات
خواجگان ما چشتی بہشتی نژاد تقدس احوالہم بر حال من بدنام کنندۂ نکو نامی چند

رحم فرمایند و این کتاب را بعزت قبولیت ممتاز فرمایند بحرمت طٰہٰ و یٰسین آمین یا اله العالمین و بحق اللهم صل وسلم علی سیدنا محمد ابن عبد الله ابن عبد المطلب ابن هاشم و علی آله و اصحابه و بارک وسلم ۔

واجب العرض ۔ باید که ازین کتاب بلا اجازت چیزے عمل نفرمایند که سند اینها من و عن بسند صحیح تا حضرتصاحب مامظله وادام الله برکاته رسیده است وبالله التوفیق والرشاد ۔ گزارش ۔ پیش ازین ملفوظات جناب حضرت صاحب قبله دام برکاته بزبان هندی حبیب الفواد و حبیب المجالس و حبیب الکلام حبیب المقال و حبیب البیان و حبیب الفرمان و حبیب السیاحت و حبیب البشارت و حبیب الاشارت احقر احمد علی چشتی غفر ذنوبه نوشته است از امروز طرح تحریر ملفوظ در فارسی انداخته شد لهذا این جلد در ملفوظات فارسی اول است و بعد ختم فارسی هندی هم نوشته خواهد شد اگرچه درین میان رسایل دیگر نیز تصنیف کردم و در وے بحسب موقع ارشادات جناب حضرتصاحب قبله دام برکاته نوشته شد انشاءالله تعالی جاے فهرست تصنیف خود ذکر کرده خواهد شد والاتمام علی الله الملک الوهاب رب یسر ولاتعسر وتمم بالخیر وبه نستعین وصلی الله علی خیر خلقه محمد و آله واصحابه اجمعین ۔

بسم الله الرحمن الرحیم

بتاریخ سوم محرم الحرام ۱۳۰۸ هجری النبوی علیه التحیة والتسلیم یوم الجمعه از احمد باغ بعزم تقبیل اقدام قبلهٔ من حضرتصاحب دام برکاته رفتم در مسجد افضل گنج

نماز جمعه خوانده به خانقاه شریف واقع کوچهٔ نسیم رسیدم رونق افزا بودند بسعادت قدمبوس مشرف شدم سخن در هوش در دم بود بر لفظ مبارک آوردند که هوش در دم انتقال کردن از نفسی به نفسی با یاد و حضوری حق باشد هر نفسیکه بر می آید و یا در می آید به غفلت نباشد و نظر در قدم آن باشد که در رفتن و آمدن نظر بر پشت پائے دارد تا جائیکه نا افتادنی باشد نه افتد و دل پراگنده نشود - لمحئے سخن درخلوت در انجمن آمد ارشاد فرمودند که درویش را باید که در خلق چنان نشیند که ظاهرش در خلق و باطنش با خالق باشد چنانکه بر حالتش کسی را خبرے و اطلاع نباشد ؎ دل و جانم بتو مشغول نظر در چپ و راست ٭ تا ندانند رقیبان که تو منظور منی ٭ پس فرمودند که سفر در وطن آن باشد که از صفات بشری بصفات ملکی سیر کند و از همه اخلاق ذمومه به اخلاق حمیدهٔ محموده انتقال کند و اخلاق ذمیمه انسانیهٔ آن مبدل شوند با اخلاق حمیدهٔ الهیه و از خود رفتن آنست که از خود غیب شدن و با حضور حق پیوستن روزی گردد ؎ از درون شو آشنا و از برون بیگانه ٭ اینچنین زیبا روش کم می بود اندر جهان لحظے سخن در معنی اخلاص آمد بر لفظ مبارک آوردند که قل هو الله احد یعنی بگو اے محمد صلی الله علیه و آله وسلم او خدا یکیست الله الصمد - الله بے نیاز است لم یلد - نزاد او و نه زاید کسے - ولم یولد - و نه از کسے زاده شد - ولم یکن له - و نه بود و نه باشد مر او را - کفواً احد - همتا یکے ؎ ای ز خیال ما برون در تو خیال کی رسد

با صفت تو عقل را لاف کمال کئے رسد + پس فرمودند که حبس دم اگر بکند قل هو الله احد گفته حبس دم کرده الله الصمد هر قدر که منظور باشد بگوید و بر وقت بیرون رفتن دم لم یلد ولم یولد ولم یکن له کفوا احد گفته دم را بیرون کند فائده عظیم دارد - لختے سخن در تفسیر سورۂ اخلاص آمد بر لفظ مبارک آوردند که در جوامع الکلم است حضرت شیخنا سید محمد یوسف حسینی گیسو دراز رضی الله عنہ... از قدس سره العزیز فرموده اند که تفسیر این حدیث ایعجز احدکم ان یقرأ فی لیلة ثلث القرآن قالوا وکیف یقرء ثلث القرآن فی لیلة فقال قل هو الله احد یعدل ثلث القرآن رسول الله صلی الله علیه وآله وسلم فرمودند که عاجز می آید یکی از شما هر شبے که ثلث قرآن بخواند - صحابه گفتند یا رسول الله ثلث قرآن در هر شبے چون خوانند - فرمودند قل هو الله احد برابر ثلث قرآن است - فرمودند که در سوره اخلاص سه چیز اند توحید و احکام و قصص - بعد ازان بر لفظ مبارک آوردند که جناب حضرت صاحب ما خواجه حافظ محمد علیشاه چشتی خیرآبادی قدس سره الابدی ارشاد فرمودند هر که با بسم الله سه بار سورۂ اخلاص خواند گویا که قرآن شریف ختم کرده باشد - فرمودند که بعد هر فریضه نماز به نیت تقرب النبی صلی الله علیه وآله وسلم ده بار درود بخوان - وجهت قرب الهی ده بار اخلاص بگو - پس ازان تسبیح فاطمه رضی الله عنها چنانکه گفته ام خوانده باشی فائده بی انتها دارد -

تسبیح ۱۲

اسناد سوره اخلاص ۱۲

لمحتے سخن در کنیت سیدة النساء العلمین افتاد فرمودند کہ نام مبارک حضرت بی بی
فاطمہ است کنیت ام محمد و لقبش راضیہ مرضیہ و میمونہ و زکیہ و بتول و زہرہ
است رضی اللہ تعالی عنہا فرمودند کہ ولادت در مکہ معظمہ از سال چہل و پنج
بود واقع شدہ عمر شریف ہجدہ سالہ بود در سنہ یازدہم از ہجرت بتاریخ ۲
رمضان المبارک وفات فرمودند در مدینہ سکینہ زادہا اللہ عزاً و شرفاً مزارش فایض
البرکات است فرمودند کہ از وفات حضرت النبی علیہ افضل التحیۃ والتسلیم شش ماہ
گذشتہ بود کہ وصال حضرۃ سیدہ بوقوع انجامید ۔ لمحتے سخن در بعضے ذکر آنحضرت
صلے اللہ علیہ وآلہ وسلم افتاد بر لفظ مبارک آوردند کہ نقل آنحضرت علیہ الصلوۃ
والسلام بقولے در غرہ ربیع الاول واقع شدہ چنانچہ صاحب عینی بیجنان
نوشتہ کہ بقولے دوم ربیع الاول شب چہارشنبہ نیم شب بود یا وقت سحر ثابت
شدہ است و بقولے سوم ربیع الاول مگر بروایات اصح نقل آنحضرت صلے اللہ
علیہ وآلہ وسلم در دوم ربیع الاول گردیدہ ۔ در روضۃ الاحباب روایتے
نقل می کند کہ ابوبکر صدیق رضی اللہ تعالی عنہ تعزیت و تسلی اہل بیت را بجا آوردہ
گفت کہ غسل و تجہیز و تکفین آنحضرت صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم بشما تعلق دارد
و خود با اکابر مہاجر وغیرہ بہ ثقیفہ بنی سعد رفت تا امر خلافت را قرار دہد اہلبیت
کارسازی غسل می کردند شخصے از بیرون حجرہ گفت مشوئید ویرا کہ طاہر و
مطہر است باز شنیدند کہ دیگرے گفت بشوئید ویرا کہ آن گویندہ ابلیس بود

ومن حضرام پسر عباس و فضل و قثم پسران عباس و اسامه بن زید و صالح حبشی که
آزاد کردهٔ آنحضرت صلی الله علیه وآله وسلم بود شقران لقب وی است این شش کس
رضوان الله تعالی در حجره را بر روی مردم بسته در غسل آنحضرت صلی الله علیه وآله وسلم
مشغول گشتند در کتاب مرآة الاسرار از صحاح حدیثی آورده که سوم روز خضر
علیه السلام جهت فاتحه آنحضرت صلی الله علیه وآله وسلم نزد علی مرتضی کرم الله تعالی
وجهه بیامد بعد از فاتحه دل داشت و تسلی علی نموده رخصت شد. بندهٔ فدویه
جامع هذا احمد علی غفر له عرضداشت کرد که در تاریخ نقل آنحضرت صلی الله علیه وآله وسلم
اختلاف عظیم واقع شده از غره تا سلخ بروایات ثابت میشود پس اینقدر اختلاف
راه یافته که در صحت سکوت پیدا میشود فرمودند که جمیع صحابهٔ کبار رضوان الله
تعالی عشاق رسول الله علیه الصلاة والسلام بودند در عشق نبی علیه السلام چنان
استغراق تامه داشتند که کسی را از تاریخ نقل مبارک خبری نبود مگر بعد صحت بسیار
دوازدهم ربیع الاول متفق علیه قرار یافت لاکن بعضی اولیای کرام عرضداشتند
که یا رسول الله تاریخ وفات شریف کدام بود فرمان نبوت واجب الاذعان
صادر شد که من ازین عالم در دوم ربیع الاول نقل کرده ام. کاتب الحروف
غفر له عنه میدارد که در خانقاه شریف جناب حضرت صاحب ادام الله تعالی برکاته
در تاریخ دوم و دوازدهم ربیع الاول فاتحه مبارک حضرت النبی صلی الله علیه وآله
وسلم [illegible] و در هر دو تاریخ از ظهر تا شام حسب قاعدهٔ معهود مجلس سماع منعقد

میشد

می باشد و تا دوازده روز ختم درود شریف جاری می باشد و پیش ازین تا
دوازده روز طعام کردن نیز دستور مبارک بود تا اینجا سخن رسیده بود موذن
بانگ عصر گفت سنت گذارده فریضه با جماعت ادا فرمودند وظیفه معمولی
خوانده روی انور بسوی احقر نموده بر لفظ مبارک آوردند که اسم مبارک آنحضرت
صلی الله علیه وآله وسلم عبد الله است بن عبد المطلب بن هاشم بن عبد مناف
بن قصی بن کلاب بن مره بن کعب - و اسم مبارک مادر آنحضرت صلی الله
علیه وآله وسلم آمنه است بنت وهب بن عبد مناف بن زهره بن کلاب
بن مره بن کعب - و ولادت آنحضرت صلی الله علیه وآله وسلم بعد طلوع صبح صادق
پیش از طلوع آفتاب روز دوشنبه دوازدهم ربیع الاول در سال فیل یکم
و ماه دوم یا هشتم بود گفته اند و ابتداء تنزیل وحی بقول اکثر محدثین
روز دوشنبه سوم یا هشتم ربیع الاول سال چهل و یکم از ولادت - و معراج بقول
اکثر علماء در ماه ربیع الاول سال دوازدهم از نبوت و هجرت آنحضرت
صلی الله علیه وآله وسلم به غرهٔ ربیع الاول یا شب بست و هشتم صفر سال
سیزدهم یا چهاردهم از نبوت واقع شده مگر صحیح آنست که در شب بست و هفتم
رجب المرجب گردیده چنانچه اکثر دعوات و تطوعات لیلة المعراج که آمده است
درین شب میگذارند - و وفات شریف وقت چاشت روز دوشنبه گردیده
عمر شریف شصت و سه سال و بقولی شصت و پنج و بقولی شصت و نیم سال

[illegible] ربیع الاول سال یازدهم [illegible]

بود - وقت دفن مبارک شب چهارشنبه یا سحر آن یا روز سه‌شنبه است - مرقد
منور در مدینهٔ طیبه بحجرهٔ عائشه صدیقه رضی الله تعالی عنها که دران قبض روح
پر فتوح شده در حق کسیکه وسعت داشته باشد زیارت قبر شریف بروی ازاوکد
مستحبات وقریب واجب است در حدیث آمده من احد من امتی له سعة
ولم یزرنی فلیس له عذر عند الله در حدیث دیگر فرموده من زار قبری
وجبت له شفاعتی و نیز فرموده که من زارنی بعد مماتی فکانما زارنی
فی حیاتی صلی الله علیه وآله وسلم - امروز بنده فرمایه احمد علی غفر له
را جناب حضرت صاحب قبله دام برکاته از کتب خانهٔ مبارک چند اوراق کهنه قریب
پنج جزو تحریر دست حق پرست که دروی مسائل و فواید از هر باب نوشته اند سرفراز
کردند انشاء الله تعالی هر فایده را بموقع مناسب درین مجموعه نقل خواهم ساخت
در ورقه نوشته است که نزول جبرئیل علیه السلام اثنی عشرة مرة علی آدم علیه السلام
وعلی ادریس علیه السلام اربع مرة - وعلی نوح علیه السلام خمسین مرة - وعلی ابراهیم
علیه السلام اربع مرة - وعلی موسی علیه السلام اربع مائة مرة - وعلی یعقوب علیه
السلام خمس مرة - وعلی یوسف علیه السلام ثلث مرة - وعلی ایوب علیه السلام
سبع مرة - وعلی عیسی علیه السلام عشرین مرة - وعلی محمد صلی الله علیه وآله
وصحبه وسلم اربع وعشرین والف مرة - وفی روایته ستة وعشرین
الف مرة کذا فی قانون الایمان - بر ورقه دیگر نوشته است که اعلم بان

تعداد نزول جبرئیل علیه السلام بر انبیاء علیهم السلام

جمیع الآیات القرآن ستة آلاف وستمائة وستون وستة آیة ألف
منها آمر والف منها نهی والف منها وعد والف منها وعید والف
منها اخبار والف منها قصص وامثال ومایة منها تسبیح وتهلیل
وخمسمائة منها تحلیل وتحریم وستون وستة منها ناسخ ومنسوخ
وبجای دیگر نوشته که مجموع قرآن مجید صد وچهارده سوره است وشش هزار وششصد و
شصت وشش آیه است وازین مجموع هزار آیت امر است وهزار آیت نهی است
وهزار آیت وعد است وهزار آیت وعید است وهزار آیت امثال که بدان عبرت
گیرند وهزار آیت قصص واخبار است وپانصد آیت دعا وتسبیح است وشصت و
شش آیت ناسخ ومنسوخ است والله اعلم بالصواب — تحقیق سخن در ایمان
واحسان افتاد بر لفظ مبارک آورده که در صحیح مسلم است که از آنحضرت صلی
الله علیه وآله وسلم پرسیده شد که فاخبرنی عن الاحسان یعنی مرا خبر ده از
احسان یعنی از کمال عبودیت قال ان تعبد الله کانک تراه فان لم تکن
تراه فانه یراک - یعنی فرمود آنحضرت صلی الله علیه وآله وسلم که ای پرستش
کنی خدای را گویا که می بینی او را پس اگر نباشی که به بینی او را پس البته او می بیند ترا
بعد از آن فرمودند که هر گاه نماز خود را پیش معبود ایستاده تصور کند ویقین داند که
حق تعالی مرا می بیند فان لم تکن تراه فانه یراک در دل خود ثبت کند
وهمیشه در شرمندگی باشد وبگوید الهی که بکدام قدم بدرگاه تو آیم وبکدام دیده

بیان دیگر تفصیل آیات کلام مجید

در احسان عبودیت

بحضرت تو بنگریم و بہ کدام زبان نام تو خوانم دلی مایگی را مایۂ خود ساز و سہ
ترسم کہ نماز من نہ پذیرد و ننگ آید ❊ ہرکس کہ دعا گوید آہستہ کنم آمین نہ
درین میان مؤذن بانگ مغرب بر زد فریضہ با جماعت ادا فرمودہ نوافل
گذاردند فرمودند کہ صلوٰۃ الاوابین سہ دوگانہ است برائے استقامت توبہ
این نماز می گذارند ہر کہ برین نماز مداومت کند امید باشد کہ توبۂ او مستقیم
ماند فرمودند کہ لادب الرجوع الی اللّٰہ عما سوی اللّٰہ والانابۃ مثلہ
والتوبۃ عامۃ ۔ ادب بازگشتن سوئے خدای عزوجل از آنچہ جز خدا ئیست
و معنی انابت ہمین است و معنی توبہ عام است یعنی مترادف است معنی مذکور
را معنی توبہ فرمودند کہ الرجوع من المعصیۃ الی الطاعۃ و من الدنیا
الی العقبیٰ و من الشر الی الخیر و من الشرک الی التوحید و من
الالتفات الی اخلاص و من الکفر الی الایمان و من الظلم
الی الصلاح و من الحرام الی الحلال ۔ فرمودند کہ قبل اوابین یعنی بعد
سنت دوگانہ ہدیۂ رسول اللّٰہ صلی اللّٰہ علیہ وآلہ وسلم گذارد و نیت
ہمچنین کند ادی رکعتین ہدیۃ لرسول اللّٰہ و درین دوگانہ مرویست
کہ قرأت در اولی بعد فاتحہ والضحیٰ و در ثانی الم نشرح خواند بعد فراغ دست
برآوردہ این دعا کند اول و آخر درود شریف گوید اللّٰھم صلیت ھٰذہ
الصلوٰۃ وقد جعلت ثوابھا لرسول اللّٰہ صلی اللّٰہ علیہ وآلہ

نماز اوابین و نوافل ۱۲

وَسَلِّمْ اَللّٰهُمَّ اجْزِ عَنَّا مُحَمَّدًا مَا هُوَ اَهْلُهٗ وَمُسْتَحِقُّهٗ وَبَلِّغْ مِنَّا
رُوْحَ مُحَمَّدٍ تَحِيَّةً وَسَلَامًا بِفَضْلِكَ وَكَرَمِكَ يَا مَوْلَانَا سَيِّدِنَا
برین نماز مواظبت نماید که ثواب بسیار است الحمد للہ علی ذٰلک ۔

بتاریخ پنجم محرم محترم سنه جاریه یوم یکشنبه بسعادت قدمبوس رسیدم چون در پشت
پائے مبارک حضرت شیخ دام برکاته سر در آوردم پیشانی تا به زمین رسید فرمودند
که وقت قدمبوسی بینی و پیشانی را نگاه باید داشت حضرت شیخ المشائخ مظهر الله
الصمد شیخ محمد چشتی قدس سره العزیز المبارک در بحر الاسرار چشتیه فی السر الرابع فی
ذکر الوسیلت ارقام میفرمایند که چون در روزهائے متبرک بخصوص شیخ آید افضل
است که بوسه بر پشت پائے شیخ زند یا رخسارهائے خود بر پشت پائے شیخ نهد
یا بر زانوئے شیخ بوسه دهد اگر شیخ نشسته باشد ولی لازم است که پیشانی و
بینی را نگاه دارد بعد ازان این حدیث خواندند قال صهیب رأیت علیا
یقبل ید العباس و رجله یعنی فرمود صهیب صحابی رضی الله تعالی عنه که
دیدم حضرت علی کرم الله وجهه را که بوسه داد بر دست عباس و قدم وے
بنده احمد علی غفر الله ذنوبه این حدیث را در فتاوی کبری دیده است که
شیخ ابن حجر هیتمی المکی الشافعی رحمة الله علیه بر جواز پابوسی حجتے ازین حدیث
گرفته و بعبارت زاید به اسناد صحیح نقل کرده قال صهیب رأیت علیا
یقبل ید العباس و رجلیه و قال یا عمی ارض عنی یعنی گفت صهیب

که دیدم علی کرم الله وجهه را که بوسه داد دست عباس رضی الله عنه را و قدوم وے را و گفت ای عم من از من راضی باشی - بعد ازان فرمودند که حین تقبیل الاقدام احتیاط بینی و پیشانی کردن ضرور است پس فرمودند که فردا یوم سبق بود تو چرا نیامدی بنده عرضداشت که در خانه رفته بودم باعث عدم حضوری آن باشد که در خانه تقریبے بود - فرمودند که از آینده روز شنبه سبق فوت نشود - و در صحاح است اَلسَّبْتِ نَوْبَةُ السَّبْتِ یعنی فوت شنبه فوت شش روز است باز فرمودند که معنی این حدیث این است که هر که روز شنبه نگیرد شش روز نخواهد شد پنج روز گردد چونکه بروز جمعه سبق نیست نه آنکه هر شش روز به کلی رود - پس بر لفظ مبارک آوردند که کتابها آغاز شود در ایام مقرره هرگز ناغه مکن بلا ناغه خوانده باش و بخواندن اشارت فرمودند بنده برخواندن فواید الفواید شریف مامور گشت - برادرم حضرت سید شاه عبد الوهاب چشتی و شاه محمد مرتضی چشتی الدهلوی سامع بودند بنده عرضداشت کرد که درین کتاب هر فائیده که هست به تمامها نقل کرده بر آخر فائیده الله اعلم بالصواب می نگارند شاید که این جمله شکیه باشد یا چه - ارشاد فرمودند که جمله شکیه نیست بلکه فایده را به تمامها نقل کرده بمزید احتیاط الله اعلم بالصواب می نگارند یعنی هر قدر که ارشاد فایده بود تمامها نقل کردیم اگر زاید ازین باشد یا بیش و کم شده باشد الله اعلم بالصواب یعنی الله جلشانه

نکته در بیان شنبه ۱۱

بیان کلمه الله اعلم بالصواب ۱۲

او را بہتر میداند این جملہ احتیاطی است چونکہ احتمال است کہ بمقتضائے بشریت چیزے
کمی یا بیشی رفتہ باشد مگر اینجا کمی و بیشی نیست بلکہ مقصود از مزید احتیاط است
گویا کہ ہر فائدہ را بکمال محتاد بیان کردیم آنرا اللہ اعلم است بر صواب ۔
لختے سخن در سماع افتاد فرمودند کہ سماع بر دو قسم است ۔ یکی ہاجم و دومی غیر
ہاجم ۔ ہاجم آنست کہ در وقت سماع ہجوم تجلیات الٰہی بر قلب سامع مستولی باشد
باین ہم ازین عالم خبرے دارد ۔ غیر ہاجم آنست کہ بر قلب سامع ہجوم تجلیات الٰہی
باشد و ازین عالم خبرے نباشد ۔ سماع ہاجم محمود است کہ از شنیدن شعرے یا
بیتے سامع را در جنبش می آرد ۔ و این حال را شرح نتوان کرد ۔ و غیر ہاجم محمود
نیست کہ بر حرکات مرئیہ خود بیخبر میباشد سماع با خبر محمود است کہ بر حرکات مرئیہ
خود اطلاع دارد مگر از غلبۂ ذوق و شوق حرکاتیکہ صادر شود آنرا واپس گرفتن
نتواند لاکن بر آن خبرے داشتہ باشد و در سماع غیر ہاجم از غلبۂ شوق ہر چیکہ
صادر شود و بر سامع وار دگردد از آن بیخبر باشد و این حال نیکو نیست فرمودند
کہ در شنیدن سماع اختلاف است و بہ شروط جایز است چنانکہ گفتہ اند السماع
حلال لاہلہ و حرام لغیرہ حضرت سلطان المشایخ خواجہ نظام الدین اولیاء
محبوب الٰہی قدس سرہ العزیز فرمود کہ اگر در جمعے شخصے صاحب ذوق و صاحب
نعمت باشد جملہ اشخاص در پناہ آن شخص باشند ۔ بر لفظ مبارک آوردند کہ
شنیدن سماع با درد و ذوق تعلق دارد نہ بمزامیر یا غیر آن سرود باشد یا نہ باشد

دربیان سماع

حضرت شیخ شہاب الدین سہروردی رحمۃ اللہ علیہ در کتاب عوارف نوشتہ السماع
یستجلب الرحمۃ من اللہ الکریم یعنی بر شنوندگان سماع نزول رحمت خدا
میگردد فرمودند کہ حضرت سلطان المشائخ ارشاد کردہ اند کہ سہ وقت نزول
رحمت باشد یکی در حالت سماع - دوم در وقت طعام خوردن کہ بر نیت قوت
طاعت خورند سوم در وقت ماجرا و صفا کردن درویشان - بعد ازان بر لفظ گرامی
آوردند کہ ہر کار بر نیت موقوف است انما الاعمال بالنیات وثواب ہم
بقدر نیت حاصل میشود وانما لکل امرء مانوی قول متفق است - فرمودند کہ
سماع بر چہار قسم است حلال و حرام و مکروہ و مباح - اگر صاحب وجد را میل بسوی
حق است آن مباح است و اگر میل بہ مجاز است آن بکلی حرام است و اگر میل
سامع بطرف حق است آن حلال است و ہمچنان در غیر اوقات یا خلاف قواعد سماع
امرد وغیرہ بشنود آن مکروہ باشد و در سماع مسمع و مستمع و مسموع و آلہ سماع میباشد
تا سماع حلال باشد مسمع آن باشد کہ گویندہ مرد تمام باشد کودک و عورت نباشد
و مستمع آن است کہ شنوندہ مرد حق باشد و از یاد حق خالی نباشد و مسموع آنست کہ آنچہ
گوید فحش و اغلظ نباشد و آلہ سماع مباح و جایز باشد مزامیر نباشد مزامیر آن
آلہ است کہ در غم کردہ می نوازند شنودن آن روا نیست پس فرمودند کہ سماع
علی الاطلاق حلال نیست نیز علی الاطلاق حرام نیست تا مستمع و مسموع و مسمع و آلہ
سماع نباشد جایز نیست لختے سخن در معنی قوال بر آمد فرمودند کہ قوال از قول است

قوال

انما لکل امرء مانوی

قوال از قول است قوال گوینده حق و سراینده حق را گویند تا اینجا سخن رسیده بود که نماز ظہر ادا فرمودند پس ادائے نوافل و اوراد لختے سخن در فضائل امام العارفین امیر المومنین علی ابن ابی طالب کرم اللہ وجہہ افتاد فرمودند که در فضیلت آن اسد اللہ الغالب و آن مظہر العجائب والغرائب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم فرمودند که انا مدینة العلم و علی بابها کذا فی البخاری۔ و حضرت علیہ السلام وقتے فرمود که دیدن علی را عبادت است چنانکه در حدیث آمده النظر الی وجہ علی عبادة و این حدیث را بنده کاتب الحروف احمد علی غفرلہ در فضائل آن شهسوار میدان معرفت دیده که ابن حجر مکی الشافعی رحمۃ اللہ علیہ بروایت طبرانی و حاکم و عبد اللہ ابن مسعود رضی اللہ عنہم در کتاب خود نقل کرده است و فضائل دیگر نیز نوشته۔ فرمودند که عمر بن خطاب رضی اللہ عنہ صورت مبارک علی کرم اللہ وجہہ دیدے چون مشکل کشا پرسیدے که عمر چه میکنی عمر گفتے که یا علی عبادت میکنم زیرا که در باب تو رسول مقبول صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم فرمود النظر الی وجہ علی عبادة پس نظر بر صورت تو کردن عبادت میباشد من عبادت میکنم لختے سخن در حدیث من کنت مولاہ فعلی مولاہ افتاد فرمودند که در روز غدیر خم رسول اللہ صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم فرمودند که ہر کس که مولائے او منم علی مولائے اوست بعد ازان فرمودند که ہفتاد بار عمر رضی اللہ تعالی عنہ گفت که لولا علی لهلک عمر یعنی اگر نبودے علی ہر آئینہ ہلاک شدے عمر۔ پس فرمودند که چون

ور فضائل علی کرم اللہ وجہہ

رسول کریم صلی اللہ علیہ و آلہ واصحابہ وسلم در شب معراج از حضرت عزت خرقہ یافت عرض کردند
کہ الٰہی درین نعمت حصۂ امتیان من ہست فرمان آمد کہ اے حبیب ہر کہ از تو طلبد
وی را باید داد مدتے گذشت کہ کسے نہ طلبید روزے در خاطر اقدس نبی الکریم صلی
اللہ علیہ و آلہ وسلم گذشت کہ درین مدت از من کسے طلب نکرد شاید کہ این خرقہ
ہمراہ من رفتنی باشد درین میان علی کرم اللہ وجہہ بیامد و عرضداشت کرد کہ
یا رسول اللہ بہ مایان ہرچہ ارشاد شدہ آن قرآن و فرمان است سوائے ازین
چیزے دیگر ہست یا نہ۔ باستماع این التماس رسول اللہ علیہ الصلوٰۃ والسلام
خوشحال شدند و فرمودند کہ لغد و چیز کہ خلعت خرقہ در شب معراج بحضرت
رسالت علیہ الصلواۃ والسلام رسیدہ بود از وے مشرف کردند الحمد للہ علی
ذالک۔ پس ازان فرمودند کہ عمر شریف شصت و سہ سال بود کہ بدست عبدالرحمن
ابن ملجم چاشنی شہادت چشیدند۔ بست یکم رمضان المبارک سنہ اربعین
من الہجرت بود۔ در آخر سحرگاہ قرب صبح صادق امیرالمومنین در نماز بود
عبدالرحمن سہ زخم تیغ زہر آلود رسانید سہ روز زیستند بہ ہفدہم زخمی شدند و
در بست و یکم راہی بقا شدند مزار فیض آثار در نجف اشرف واقع شدہ لیکن سخن
در بیان خواندن علوم ضروریہ بود فرمودند کہ طالب علم ضروری خواندن لازم
است کہ اول در تحصیل علوم ضروریہ جد و جہد بلیغ نماید کہ از عہدہ حدیث
اطلبوا العلم ولو کان بالسین۔ بدر آید خواندن علم ابدی لابد است

باشن خرقہ ... (marginal note, partly illegible) ۱۲

باعث شہادت علی ... ۱۲

در علوم ضروری ...

اگرچه در مقام و مکان دُور باشد چنانکه در حدیث شریف آمده طلب العلم فریضة علی کل مسلم و مسلمة ازین حدیث بعضی بر علم حال استدلال کرده اند و بعضی گفته اند که علم حلال آموختن فرض است و بعضی بر آن رفته اند که علم بیع و شراء و بعضی علم توحید و بعضے علم کتاب و سنت و بعضی علم بناء اسلام را گفته اند اما نزد ما آنست که عربی اگر زیاده نباشد اینقدر بخواند که در اعراب صحیح خواندن تکلفے نباشد۔ علم حدیث و فقه نیز خواندن ضرور است تا آنکه علم نخواند صوفی نی علم مسخرة الشیطان باشد در عوارف مسطور است که فقیه واحد اشد علی الشیطان من الف عابد جاهل موافق این قول حکایتے فرموند که دو برادر بودند یکی علماء را دوست داشتی و دیگرے زاهدان جاهلان را۔ روزے آنکه عالما نرا دوست میداشت بدیگرے میگفت بیا هر دو را امتحان بکنیم تا هر که بهتر باشد او را اقتدا کنیم آنمرد یکی حمار را گرفت و یک پیاله پر از بول کرده بر در حجرهٔ زاهد رفت گفت السلام علیکم یا فلان من جبرئیل ام برائے تو براق و پیاله پر از شراب طهور آورده ام بیا در برویم خداوند تعالی ترا سلام گفته و برائے معراج یاد فرموده است آن زاهد بعلم بود بر خر سوار شده آن پیاله بول را بیاشامید۔ آنمرد دیگر زاهد را جانب پشت خر کرده بر چشمانش جامه بست و روان شد چون در بازار و اسواق آمد غلغله کودکان پیدا شد زاهد پرسید این چیست۔ آنمرد گفت این آواز تسبیح و تهلیل ملائکه است پس در جائے برده او را در غلاظت انداخت و از انجا بر در عالمے بی علم آمد و گفت که

السلام علیکم یا فلان منم جبرئیل که برای تو براق آورده ام و پیالهٔ شراب طهور
حق تعالی فرستاده است و ترا سلام گفته و طلب نموده است عالم بمجرد شنیدن
نام جبرئیل چوب در دست گرفته عقب وی دوید و گفت ای مردود نزول
جبرئیل بعد از مصطفی صلی الله علیه وآله وسلم منقطع شد تو نه مگر ابلیس که برای
فریب دادن من آمدهٔ - چون هر دو کس یکجا شدند و با یکدیگر اتفاق کردند که علماء
را دوست داشتن اولی است - پس صوفی را علم خواندن لابد است تا در معارض
هلاکت نه افتد که گفته اند العلم سفینة فی بحر المعرفت الحق فرمودند که
بی علمی ضلالت مطلق است حضرت سید اشرف جهانگیر سمنانی قدس سره فرمود
که یکی از شرایط ولی آنست که عالم بود نه جاهل منفصل باشد نه متصل تا آنکه منفصل
نباشد متصل نه گردد پس فرمودند که از دنیا و ما فیها از تمامها جزاً و کلاً منفصل
باشد تا مع الله متصل گردد تا آنکه انفصال ما سوی الله روزی نگردد به
اتصال مع الله نرسد - و این نقل ارشاد فرمودند که زاهدے جاهل بود
در بیابان حجره ساخته بعبادت حق مشغول بود روزی بادشاه عصر برای
زیارت زاهد رفت زاهد از بس که مشتغل بحق بود بر بادشاه هیچ التفات
نکرد بادشاه را استغنائی وی سخت آمد وزیر دانا بود عرض کرد که حکم باشد
من این زاهد را در حضرت بادشاه به تمام خواری و مذلت می آرم بادشاه
گفت چگونه - وزیر التماس نمود هر چه بنده معروض دارد حضرت قبول فرمایند

نقل زاهد جاهل

بادشاه

بادشاه منظور نمود بعد ازان وزیر خبر گرفت که این زاهد چه میخورد مردمان خبر دادند
که وقت گرسنگی پوست درخت که قریب حجرهٔ وی است میخورد وزیر یک نفر
مردم را مقرر ساخت که شبانه روز حلوائی ترنجته بر پوست آن درخت مالش
کند۔ چون زاهد را وقت گرسنگی رسید قریب آن درخت شتافت و دست
بر آن پوست انداخت حلوا در دست آمد زاهد که جاهل بود دانست که این
از جانب خدا رسیده و حق تعالی برائے من حلواء جنت نازل کرده۔ بخورد و
متلذذ شد پس هر روز خوردن گرفت تا آنکه در مزاجش قوة قوی دست
داد چون وزیر دانست که زاهد را قوت بکمال گرفت یک کنیزک صاحب
جمال از بادشاه طلبیده به تمام زیور و لباس آراسته بر در حجرهٔ زاهد فرستاد
و وی را آموخت که هر چند زاهد ترا دور کند هرگز دور مشو و بگو که من گم کرده راه
ام کجا روم۔ چون شب شود نزدیک حجرهٔ وی برو تا آنکه آمد و شد در حجره
واقع شود و چون در حجره در آئی چنان تانس گیر که قریب وے خفتن بدست
آید چون اینقدر میسر شود بدن خود با جسم آن مماس کن تا آنکه دل وے
بر تو مائل شود آنگاه بگو که بهتر آنست که مناکحت واقع شود چون مناکحت
درمیان شود وی را هیچ تکلیف مده ما ترا مخفی خبردار خواهم شد چون فرزند
متولد شود آنگاه تکلیف ده که الحال سه کس شدیم هر چه که نزد ما بود به اتمام
رسید باید که چیزے پیدا کنی که بسر اوقات بریم چون زاهد عاجز شود آنزمان بگو

که بیا در شهر کده کنیم چون زاهد بر آرفتن راضی شود انگاه طفل را در یک پارچه بسته
بگردن او آویزان کن و خود راه بر او شو و اول بر در من بیا پس انگاه ما و تو و او
نزد بادشاه رویم - کنیز همچنان کرد - قریب حجرهٔ زاهد رفت هرچند زاهد انکار کرد
کنیز هیچ نه شنید در چند ایام اندرون حجره آمد و شد واقع گردید تا آنکه قریب تخفیف
نیز میشد - روزی قریب وی خواهید و بدن خود بر بدن وی رسانید زاهد را
بمقتضای بشریت میل بد و افتاد - کنیز چون زاهد را با خود مایل دیده گفت که
بهتر آنست که مناکحت درمیان آید - زاهد گفت که نان نفقه دادن نمیتوانم
کنیز گفت که تو فکر مکن خدا تعالی رازق است من ترا کاهی تکلیف نخواهم داد
زاهد طوعاً و کرهاً بر مناکحت راضی شد چو مناکحت درمیان افتاد بعد از چندے
پسر زائید - انگاه کنیزک به زاهد گفت که هرچند که سرمایه داشتم صرف شد الحال
بیکسی شدیم فکرے بکن که قوت میسر آید زاهد گفت که این سخن خلاف عهد و پیمان
است اگر تو میشتر آن که گفته بودی نگفتے من بر مناکحت راضی نشدمے کنیز گفت
هرچه گفتم تا آن همچنان کردم مگر الحال چیزے نماند پس لازم است که فکرے
کن زاهد گفت که چکنم زن مصلحت داد که بیا تا کدے و ترددی کنم زاهد گفت
چگونه - زن آن پسر را در پارچه بسته بگردن زاهد آویزان ساخت و خود رهبر او شد
اول بر خانه وزیر آمد چون وزیر خبر یافت زود بر آمد و احوال زاهد را معاینه کرد
همیران طریق بر در بادشاه برد - بادشاه با از دیدن احوال زاهد تحیرے روی داد

فرمود که این ثمرهٔ جهالت زاهد بود که زاهد را تا به سوال محتاج کرد گفته اند که السوال
حرام والمنع سکرات بعد ازان فرمودند که قال المشایخ الطمع مرض
والسوال سکرات والمنع موت یعنی طمع بیماریست و سوال سختی مرگ است
و باز داشتن عین مرگ است - فرمودند که از جهالت بکارے مبتلا گردد که ثمره
آن پراگندگی شود - چون پراگندگی رو دهد هیچ کار کردن نمیتواند و باعث پراگندگی
آمدن بعلمی باشد که از دریافت حقایق کارے باز ماند و به رسیدن دقایق اموری
مقصر و قاصر باشد ازین وجه پریشانی و پراگندگی و رسوائی رو دهد و خاطر مشوش
گردد - پس از خاطر پریشان چه برآید - اگر کسے علم خواند فرور است که تفرقهٔ دل
که بسبب بعلمی لاحق گردد ازان محفوظ و مصئون باشد - لختے سخن در
تجرد افتاد فرمودند که اگر طالب حق است باید که تجرد اختیار کند تا داخل زمرهٔ
جوانمردان گردد هرچند که درین باب تاهل در سنت است فاما تاهل موجب
خلل راه حق است ترک وی فرض آمد نه هر کس را زیرا که بواسطهٔ آن که متاهل شدن
به تکلیف نان و نفقه میرساند و تجرد ازین تکالیف باز دارد آنکس را ترک تاهل
منع است مگر آنرا که طالب خدا باشد وی را ترک لازم است البته بعد تکمیل مقصد
و حصول مطلب مضایقه ندارد - بندهٔ فرمایه احمد علی غفر ذنوبه در باب
ترک مناکحت در کتاب منازل اربع حدیثی دیده است که خَیْرُ النَّاسِ
فِی اٰخِرِ الزَّمَانِ خَفِیْفُ الْحَالِ قِیْلَ یَا رَسُوْلَ اللّٰہِ مَا الْخَفِیْف

در بیان تجرید و تأهل

الحال قال علیه السلام من لیس له اهل و لا ولد و نیز دیده
است که اگر بواسطهٔ اتباع سنت متاهل شود چندین فریضه که بر ذمهٔ انسان
فرض است بمقتضای بشریت که گاه گاه ترک هم شوند پس اتباع این سنت
مقتضی ترک فرض است و آن انست که طلب حق بر مومنان فرض است
تاهل باعث قضای فرض میگردد پس این در شرع ممنوع است چون طالب
خدا را تاهل باعث تفرقه گردد طلاق اختیار کند و گر نکرده باشد ترک کند
چنانکه در سیر العارفین جامع هذا غفر الله ذنوبه این نقلی دیده متضمن این فائده
بود درینجا نقل میکند که قطب عالم حضرت خواجه قطب الدین بختیار اوشی
قدس سره العزیز المبارک چون به خدمت وارث الانبیاء والمرسلین حضرت
خواجه معین الدین چشتی در ولایت مشرف به بیعت شدند و طریق سلوک را
پیشش گرفتند بود از آن حضرت خواجه بزرگ متوجه هندوستان شدند و
حضرت خواجه قطب الدین چشتی را مردمان تکلیف دادند که نکاح سنت
پیغامبر است صلی الله علیه وآله وسلم و شما اهل الله اید بر شما لازم است که این
سنت را هم بجا آرید چون حضرت ایشان را عذر نیافتند لاجرم مناکحت
اختیار نمودند چند مدت درینحالت گذشت صلواة خمسه که هر شب وظیفه
مقرر بود گاه گاه متروک میشد مردی اصلح الناس و مجرد از مریدان حضرت
خواجه قطب الدین قدس سره در خواب دید که کوئی محل عظیم است و مردمان

بر در او علو دارند شخصے کوتاه بالا از اندرون می آید بعض را اندرون می برد
و رخصت میکند و بعضی را از بیرون رخصت میکند آن مرید خواجه از مردمان
پرسید که این محل از کیست و این کدام شخص است که بیرون می آید و میرود
مردمان گفتند که درین محل پیغامبر خدا اند و این مرد که می آید و میرود ابن
مسعود است پیغام هر کس میرساند هر کرا حکم به اندرون میشود میبرد و اگر
از بیجا رخصت میکند آن مرید ابن مسعود رفت و التماس نمود که عرض از
جانب این فقیر بکنید اگر حکم شود به پابوسی آن سرور مشرف میگردد چون
ابن مسعود پیغام آن بیچاره رسانیدند رسول صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم فرمود
که بان مرید خواجه قطب الدین دعائے ما رسان و نیز بگو که مناکحت شما
را از یاد من فراموشی آورد چون آن شخص بیدار شد خدمت حضرت خواجه
قطب الدین آمد خواب خود اظهار نمود حضرت خواجه قطب الدین فرمودند که این
شرمندگی از روئے پیغامبر خدا صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم به ترک صلوٰۃ خمسه است
و باعث ترک صلوٰۃ خمسه مناکحت است حضرت ایشان در هر شب پنج هزار
درود میخوانده بود که بعد مناکحت ناغه شده پس حضرت خواجه قطب الدین مهر
منکوحه رسانده طلاق اختیار فرمودند - جناب حضرت صاحب قبله دام
برکاته و مد اللہ ظله فرمودند که درین ایام بوجه بے ثباتی یا بی اسبابی مرد
ظاهر را مناکحت باعث بے جمعی میگردد طالب خدا که مرد متوکل است

گاه باشد کہ تا اہل او را مشوش خواہد کرد پس در تشویش ظاہر است کہ دل پراگندہ گردد
واز دل پراگندہ چہ کار آید۔ حضرت مصلح الدین سعدی شیرازی رحمۃ اللہ علیہ میفرماید

ای گرفتار پای بند عیال * دگر آزادگی مبند خیال * غم فرزند و نان و
جامہ و قوت * بازت آرد ز سیر در ملکوت * ہمہ روز اتفاق می سازم * کہ بہ شب
با خدای پردازم * شب چو عقد نماز بربندم * چہ خورد بامداد فرزندم *

تا اینجا سخن رسیدہ بود کہ تیاری فاتحہ شریف حضرت شیخ الامت خواجہ ابی النصر الحسن
البصری و حضرت شیخ الشیوخ عالم خواجہ فرید الدین گنجشکر قدس سرہما العزیز
آغاز شد حاضرین مصلی کشیدند و درود شریف خواندن آغاز کردند چون درود
تمام شدند برادرم محمد شکور سلمہ اللہ تعالی تودہ شکر انداختند خود بہ نفس نفیس سورہ اخلاص
خواندند دومی و سومی از حضار مجلس شریف اخلاص خواند چہارمی و پنجمی معوذتین
خواندند ششمی سورہ فاتحہ خواند ہفتمی از الم تا مفلحون و ہشتمی آیۃ الکرسی تا علی
العظیم گفت جناب حضرت صاحب قبلہ دام برکاتہ آمن الرسول تا آخر سورہ گفتند
خواجہ حسین مولود خوان لقد جاءکم تا عرش العظیم خواند برادرم سید شاہ
عبد الوہاب چشتی ما کان محمد ابا احد من رجالکم ولکن رسول اللہ و خاتم
النبیین وکان اللہ بکل شیء علیما ان اللہ وملائکتہ یصلون علی النبی
یا ایہا الذین آمنوا صلوا علیہ وسلموا تسلیما ٥ اللہم صل علی سیدنا ومولنا
محمد وعلی آل سیدنا محمد بعد دا عداد الفاظ معلومات لک

بسجان ربک

سبحان ربک رب العزة عما یصفون و سلام علی المرسلین و
الحمد لله رب العلمین خواندند و خود بنفس نفیس حضرت صاحب دام الله ظله از
ابتدا تا نام مبارک حضرت خواجه فریدالدین گنجشکر شجرهٔ شریف خواندند فاتحه گفتند
بعدازان فاتحه خیر خواندند مگر درین روز در فاتحهٔ خیر همین قدر الفاظ زاید بودند که
الهی بحرمت الحسین واخیه وامّه وابیه وجدّه وبنیه فرج عما انا فیه وصلی الله
تعالی علی خیر خلقه محمد وآله اجمعین الطیبین الطاهرین - بعدازان گفتند اللهم
افتح لنا بالخیر واختم لنا بالخیر واجعل عواقب امورنا بالخیر بیدک الخیر
انک علی کل شیئ قدیر ۵ مکرر فاتحه خیر گفته چیزی آهسته خواندند
همین الفاظ را اعاده فرموده دست مبارک بر روی انور گردآوردند -
بعدازان شکر تبرک در حضار تقسیم شد - لختی سخن در مناقب شیخ الامت برآمد
فرمودند که وقتی مادر حضرت ایشان بکاری رفته بودند خواجه حسن بصری الانصاری
صغرسن داشتند دربکا آمدند حضرة ام المومنین ام سلمه رضی الله عنها حرم محترم
رسول اکرم صلی الله علیه وآله وسلم پستان مبارک خود در دهان خواجه کردند
ازوی شیر پیدا شد و خواجه نوش کرد این همه برکات به سبب آن شیر است
چون خواجه بعمر پنج یا هفت سالگی رسیدند رسول کریم صلی الله علیه وآله وسلم برای
وضو نشسته بودند عمامهٔ مبارک علحده داشته وضو آغاز فرمودند خواجه از پس پشت
مبارک آمده عمامهٔ نبوی برسر خود نهادند حضرت علیه الصلوٰة والسلام دیده

بیست و چهارم ۱۲

احوال خواجه حسن بصری ۱۲

متبسم شدند بعد ازان فرمودند که خواجه با سه صد و شصت صحابی ملاقات داشتند از
تابعین کسی پرسید که صحابه چگونه بودند خواجه فرمودند که اگر او شان شما را دیدے کافر گفتے
اگر شما او شان را دیدے مجنون گفتی۔ فرمودند که در عرصهٔ قلیل چه قدر تفاوت راه
یافت من درین تفاوت متامل بودم که در اندک مدت اینقدر فرق چگونه راه یافته باشد
مگر چون خواجهٔ من حضرت صاحب ما خواجه حافظ محمد علی شاه چشتی خیرآبادی قدس سره
الابدی ازین دار فانی رخت عالم جاودانی بستند این فرق در فهم آمد چیزیکه در
وقت حضرت صاحب ما عیوب فقیری بودند حالا هنر است و چیزهائی که هنر فقیری بودند
درین زمان عیب بوده اند پس معلوم شد که تا غیر حال مبدل به قال شد و هر چیزیکه
به قال رسد عیب و هنر آن ظاهر است۔ لختے سخن در تذکیر خواجه برآمد فرمودند
که در عهد خلافت خود امیر المومنین علی کرم الله وجهه به واعظان از تذکیر گفتن
منع فرموده بودند مگر حضرت خواجه حسن بصری را اجازت بود که وعظ و پند گویند
روزے خواجه در تذکیر گفتن و پند دادن مشغول بودند جناب مرتضوی مخفی آمده
وعظ خواجه شنیدند شور باطن خواجه دریافت که درین محفل شاه مردان رونق افزا
اند بمجرد این دریافت خواجه از منبر فرود آمدند چون خواجه از منبر فرود آمد امیر المومنین
روان شدند خواجه در پے امیر المومنین رض روان شده عرض کردند که بنده را وضو
کردن بیاموزید بمقامی رسیده امیر المومنین رض طشت و آفتابه طلبیده خواجه را
مسئله وضو تعلیم فرمودند۔ لختے سخن در حسن ادب مرشد اعظم قبلهٔ عالم بیفزیده

خواجه حافظ

حضرت صحابه [illegible] ۱۲

در حضرت خواجه حسن بصری رح که وعظ گفتن بوده ۱۲

خواجه حافظ محمد علیشاه چشتی قدس سره الابدی بر آمد فرمودند که در خدمت حضرت صاحب کلان
خواجه محمد سلیمان چشتی قدس سره حاضر شدند شیخ کلان یاران خود را برای خواندن فصوص
الحکم و عوارف المعارف و دیگر کتب تصوف و مثنوی شریف حکم فرمودند حضرت صاحب
ما سبق دادند و خود بدولت بیشگاه حضرت صاحب کلان رفته آداب الطالبین
یا کتابی دیگر که در ابتداء سلوک میخوانند آغاز فرمودے سبحان الله این حسن
ادب بود که حضرت صاحب با وجود علم و کمال و تقرب و وصال در حضور مرشد خود
اینقدر ادب اختیار فرمودے که گویا هنوز کار در پیش است تا اینجا سخن رسیده بود
که نماز عصر ادا فرمودند و بنده بحصول رخصت در خانه آمد الحمد لله علی ذالک
ششم محرم الحرام سنه جاریه یوم دوشنبه بسعادت قدمبوس مشرف شدم
به خواندن عوارف المعارف و فوائد الفواد شریف مامور گشتم لختی سخن در احوال
قاضی شرف الدین چشتی قدس سره افتاد فرمودند که او را قاضی شرف الدین فهیرو
نگی هم گویند و درین دیار بابا شرف الدین مشهور است قدس سره بنور علم و زهد و تقوی
آراسته حافظ کلام ربانی و عاشق درگاه سبحانی بود اگر کسی او را دیدے گمان
بردے که فرشته بر روئے زمین میرود وانچه مایحتاج خانه بودے از غله و هیزم
بدست مبارک در خانه آوردے طریق سلف می ورزیدے ع خوشم بدولت
خواری و ملک تنهائی ٭ که التفات کسی بروزگارم نیست ٭ و کسوت این
بزرگ جامه و چادر بودے و بخدمت حضرت سلطان المشایخ خواجه نظام الدین

جمادی الاول

الحمد لله الذی جمع

اولیاء محبوب الہی قدس سرہُ العزیز ویرا محلی تمام بود و در مجلس کہ مولانا حسام الدین
ملتانی و یاران مقر حاضر می بودند بیشتر سخن این بزرگ کردے کذا فی سیر
الاولیا بعدازان فرمودند کہ حضرت قاضی شرف الدین را ارادت و نعمت از
از حضرت سلطان المشائخ خواجہ نظام الدین اولیاء محبوب الٰہی بود حضرت
ایشانرا از خواجہ فرید الدین گنجشکر وایشانرا از حضرت قطب الاسلام خواجہ قطب
الدین بختیار کاکی اوشی چشتی وایشانرا از قطب المشائخ خواجہ معین الدین چشتی اجمیری
وایشانرا از خواجہ عثمان ہرونی وایشانرا از خواجہ حاجی شریف زندانی وایشان
را از خواجہ قطب الدین مودود چشتی وایشانرا از پدر خود خواجہ ناصر الدین ابو
یوسف چشتی وایشانرا از خواجہ محمد چشتی وایشانرا از پدر خود خواجہ ابواحمد ابن
فرسنافت الچشتی وایشانرا از سر سلسلہ چشتیان خواجہ ابواسحٰق شامی چشتی
وایشانرا از خواجہ علو دینوری وایشانرا از خواجہ امین الدین ہبیرۃ البصری و
ایشانرا خرقہ از خواجہ سدید الدین حذیفۃ المرعشی وایشانرا از خواجہ امان الارض
سلطان ابراہیم بن ادہم بلخی وایشانرا از خواجہ ابی الفیض فضیل ابن عیاض
وایشانرا از خواجہ ابی الفضل عبد الواحد ابن زید وایشانرا از شیخ الامت خواجہ
ابی النصر الحسن البصری الانصاری وایشانرا از مدینۃ العلوم والمطالب
امام المشارق والمغارب امیر المومنین علی ابن ابیطالب کرم اللہ وجہہ و قدس
اسرارہم وایشانرا از احمد مصطفی محمد رسول اللہ صلی اللہ علیہ وآلہ واصحابہ وسلم
پلسی فرمودند

سلسلۂ ارادت قاضی شرف الدین

پس فرمودند که مزار مبارک حضرت قاضی شرف الدین چشتی از حیدرآباد دکن سه چهار
کوس جانب جنوب بالائے کوه واقع است زیارتگاه خاص و عام است عرس مبارک
آنحضرت بتاریخ نوزدهم شعبان المعظم میگردد چنانکه نوزدهم روز صندل است
و بستم روز چراغان مخلوق شهر و اطراف و جوانب در عرس مبارک حاضر و جمع
میشوند و فیضها میربایند۔ بعدازان فرمودند که حضرت سلطان المشائخ فرموده
که جائیکه یاران این نحیف اند مارا بر آنها حاضر دانند۔ بعده فرمودند که
وقتی قاضی شرف الدین از بازار هیزم و کھچڑی خرید کرده بر دست کرده می آمد
قاضی کمال الدین صدر جهان در راه ملاقی شد با آنکه با کرّ و فر و جاه و منزلت
و با جمیع خدم و حشم سواری صدر جهان میرفت قاضی شرف الدین علیه الرحمة را
دیده از اسپ فرود آمده قدمبوس شده حاضران را گفت که این مرد خدا است
که التفات بکسی ندارد و بر طریقهٔ سلف میرود۔ و بعده فرمودند که قاضی شرف الدین
قدس سره پیش ازانکه ترک و تجرد اختیار نماید قاضی روهتک بود و دران
زمان ساز و سامان و عزت و مرتبت قضائت هر قدر که بود درین زمان
یکی از هزار نمانده آن قدر حشمت و حکومت را گذاشته بزمرهٔ یاران سلطان
المشائخ آمده ترک و تجرد اختیار کرد و بزهد و مجاهده خود را آراسته در نظر
سلطان المشائخ اعزازی تمام یافته یکی از واصلان و کاملان گشت
لختی سخن در ترک دنیا بر آمد بر لفظ مبارک آوردند که طالب را اول ترک دنیا

تاریخ عرس و مزار شریف آن ۱۲

مختلف احوال قاضی شرف الدین ۱۲

در ترک دنیا ۱۲

لازم است تا از عهدهٔ حدیث طلب الدنیا رأس کل خطیئة بدر آمده به فحوای
حدیث ترک الدنیا رأس کل عبادة مشرف گردد درین راه اصل دانائی ترک
و پرهیز نمودن از دنیا است و اصل دنیا تعلق و محبت با وی داشتن است لهذا از ان
این نقل فرمودند که زاهدی در گوشه نشسته بحق مشغول بود شیطان بوی دست
نمی یافت روزی در درختی که قریب حجرهٔ زاهد بود شیطان در وی آمده سخن میگفت در
تمام شهر غوغا شد که درخت در سخن در آمده مردمان آنرا معبد خود قرار دادند شیطان
بزاهد خبر رسانید که قریب حجرهٔ تو هندوان درختی را معبد خود ساخته اند و تو مانع نمی شود
که بر تو امر معروف کردن امر لازمی است زاهد به شنیدن آن یاران خود را جمع کرده
جانب درخت روان شد که خلق را از پرستش باز دارد و مانع این کار شود چون
شیطان دید که زاهد میرود بشکل دیگر پیش آمده گفت که شما مشتغل بحق اند شمارا
لازم است که بحق مشغول باشند برای چه در وقت خود خلل میکنند زاهد قبول
نکرد باز شیطان بشکل دیگر آمده اظهار نمود که اهل الله را لازم نیست که اوقات
عزیز خود را در چنین کارها ضایع نماید شمارا لازم است که در یاد الهی مشغول باشند
چون شیطان چند بار مانع آمد و زاهد آنرا اختیار نکرد پس شیطان که چندین هزار
درهم میدهم اگر تو ازین کار باز آئی چون زاهد نام درهم شنید از امر معروف که از
جملهٔ عبادتهاست باز ماند - پس باید دید که زر ازین بابت مردم را بی راه ساخته
است وای بر دیگران که برای ایشان دنیا و خلق و زر و سیم همه قاطعان راه اند

قصهٔ شیطان و زاهد ۱۲

لهذا از ان

بعد ازان این فائده بخط مبارک نوشته سرفراز فرمودند که طالب را چهار چیز مانع
ومزاحم راه میشوند خلق و دنیا و نفس و شیطان - بعد ازان بر لفظ مبارک آوردند
که جهت دفع خلق عزلت و انزوا اختیار باید کرد - و برای دنیا قناعت آمده
وجهت دفع نفس و شیطان التجا کردن بحق ساعةً فساعةً ضرور است باز فرمودند
که از دست نفس و شیطان رستن بی عنایت حق و خاصان حق هرگز ممکن نیست
واین شعر مثنوی شریف خواندند س ه بی عنایات حق و خاصان حق * گر ملک
باشد سیاه گردد ورق * نکته سخن در ملفوظات حضرت سلطان المشائخ قدس
سره العزیز المبارک بر آمد بر لفظ مبارک آوردند که خواجه محمد امام ابن مولانا بدرالدین
اسحاق که مادر خواجه محمد امام دختر خواجه فریدالدین گنجشکر است و او را خلافت از
حضرت سلطان المشائخ است در ملفوظ سلطان المشائخ کتابی نوشته است
و نام آن انوار المجالس نهاده و خواجه عزیز الملة والدین صوفی که والده بزرگوار
او دختر حضرت شیخ الشیوخ العالم خواجه فرید الحق والدین گنجشکر بود از ملفوظات
روح افزای سلطان المشائخ کتابی نبشته است مسمی به تحفة الابرار فی کرامة
الاخیار و خواجه عزیز الملة والدین ابن خواجه ابوبکر مصلی دار که بشرف قرابت
سلطان المشائخ مشرف بود چند ملفوظات سلطان المشائخ را دریک جلد
[illegible] جمع کرده نام وسی مجموع الفواد نهاده و دران نام خود عبدالعزیز بن
ابوبکر خواهرزاده سلطان المشائخ نبشته و حضرت خواجه امیرحسن علاء سجزی

موانع طالب و دفع آن

احوال خواجه ... سلطان المشائخ

فواید الفواد نوشتہ بر ازان فرمودند کہ ملفوظات سلطان المشائخ بسیار بوجود آمدہ
مگر فواد الفواد شریف را قبولیتی خاص ہست چنانکہ در وقت سلطان المشائخ
درین عالم بود شہرت فواد الفواد شریف بسیار شدہ بود نزد ہر کسے نسخہ آن
موجود بود - سخن در تاریخ وفات والدین حضرت سلطان المشائخ
برآمد فرمودند کہ در مطلوب الطالبین از سیر الاولیا می آرد کہ خواجہ احمد بدر
حضرت سلطان المشائخ بتاریخ پنجم ماہ مبارک ذیحجہ در سال ششصد و چہل
و یک ہجری وفات یافت و در سواد بدایون مدفون گردید و حضرۃ بی بی
زلیخا والدہ حضرت سلطان المشائخ بغرہ ماہ جمادی الثانی ازین عالم
فانی نقل کردہ در جوار روضئہ حضرت شیخ نجیب الدین متوکل برادر حقیقی حضرت
خواجہ فرید الدین گنجشکر نزدیک مقابر بی بی نور و بی بی حور دختران شیخ شہاب
الدین سہروردی کہ قریب روضئہ حضرت قطب الاسلام خواجہ قطب الدین
بختیار کاکی است مدفون یافت - بعد ازان فرمودند کہ تاریخ وفات حضرت
امیر خسرو دہلوی قدس سرہٗ شاعرے خوب نظم کردہ سے خسرو دہلوی
ہشتی بود ٭ سال نقلش بگو کہ جنتی بود ٭ از استخراج اعداد حروف بروے
حساب تہجی ۷۲۵ ہجری المقدسہ علی صاحبہا الف الف صلواۃ
و برکاتہ بر می آید - ہفتم محرم الحرام سنہ روان یوم سہ شنبہ بسعادت
قدمبوس مشرف شدم - سخن در شہادت سید شباب اہل الجنۃ حضرت

تاریخ وفات پدر و مادر سلطان المشائخ ۱۲/

تاریخ وفات امیر خسرو ۱۲/

امام حسین

امام حسین شہید کربلا رضی اللہ تعالی عنہ وارضاہ عنا وعن محبہ بود کتابی در دست حق پرست داشتند چیزی مطالعه فرموده بزبان حق بیان میراندند که در معرکه کربلا مع امام حسین علیه السلام ہفتاد دو وتن شربت شہادت چشیدند چون با علی اصغر ہفتاد و یک تن بخلعت شہادت رسیده بودند با امام حسین علیه السلام ہیچکس غیر از امام زین العابدین رضی اللہ تعالی عنه نماند اہلبیت امام را تنہا دیده آه و فغان برکشیدند واز یتیمی فرزندان وبیکسی ایشان بنالیدند در آنوقت امام زین العابدین بیمار بود چون پدر خود امام حسین علیه السلام را تنہا دید از خیمه بیرون آمد و نیزه برداشت اما از غایت ضعف بلرزید و با چنین حال روی بمیدان نہاد چون چشم امام حسین علیه السلام بروی افتاد که بمصاف میرود عقبش بتعجیل تمام روان شد و گفت اللہ اللہ ای پسر باز گرد که نسل من بتو تا قیامت باقی خواہی ماند ومن ترا وصی خود ساخته ام و امانتی که از جد و پدر یافته ام بتو سپارم پس او را بخیمه آورده و بنشاندند و امانت با را بدو سپارده به تقوی وطلب رضای مولا وصیت فرموده سلاح خود طلبید اہلبیت را وداع نمود و عمامه رسول مقبول صلی اللہ علیه وآله وسلم برسر کشیده سپر حمزه سید الشہداء در پس پشت بست و ذوالفقار شاه ولایت حمایل کرده براسپ ذوالجناح سوار شده آہنگ معرکه کارزار نمود ہمه پرده نشینان در پی امام علیه السلام روان شدند و گفتند که ای شاه ما را به که میگذاری

احوال معرکہ کربلا ۶۱ھ

و ما غریبان بیکس را به که می سپاری امام علیه السلام حکم باز گردن فرمود و گفت که
من شمارا به خدا می سپارم و امام در معرکهٔ کربلا رسیده نیزه بر زمین استوار کرد و رجزے
خواند تا به بست شعر - جناب حضرت صاحب قبله دام برکاته آن اشعار نیز فرمودند
مگر بنده انرا فراموش کرده - پس امام ہمام متوجه قوم شده فرمود که ای قوم بترسید
از خدا که شب را بروز مبدل میگرداند و بمیراند و زنده مینماید روزی اگر بدین
وے اقرار دارید و برسالت رسولش محمد مصطفی صلی الله علیه وآله وسلم جدّ من
ایمان آورده اید بر من ستم مکنید و براندیشید که فردا، قیامت جدّ و پدر و مادرم
بر شما خصمی خواهند کرد و شمارا از حوض کوثر آب ندهند اینک شما هفتاد و یک تن
از برادرزادگان و برادران و اقربا و یاران و موالیان من کشته اند حالا
قصد من دارید اگر برائے ملک است مرا راه بگذارید تا بر حرم و عیال مرا بگذارید
که تشنه شده اند و مقدارے آب بدهید که من رخصمی شما باز آیم اگر چنین
نکنید فالحکم لله و رضینا بقضاء الله ط چون مردمان شام این
سخن بشنیدند از معرکهٔ کربلا برمیدند و کوفیان بگریستند و بنالیدند شمر ذی الجوشن
و غیره دیدند که کار از دست رفت و نزدیک است که لشکر با امرائے خود بحرب در آید
برابر امام ہمام علیه السلام آمده گفت که یا ابن تراب قصه بر خود دراز مکن و
این کبر از سر بیرون کن بیا ترا پیش یزید می برم تا بدست یزید بیعت کنی
و از این مهلک خلاص یابی به شنیدن این سخن امام علیه السلام سر در پیش

احوال میدان کربلا

انداخت

انداخت عمر سعد از دیدن لشکر بترسید و بانگ بر زد که پیادگان تیر اندازند چون
یکبار بمقدار پانزده هزار کس تیر از کمان رها کردند قضاء کار یکی بر امام علیه السّلام
و مرکب وی رسید پس امام علیه السلام به خیمه باز آمد و به اندیشید که عناد و انکار قوم
و جدال ایشان می افزاید دیگر از روی بمیدان آورده مبارز طلبید تمیم بن
قحطبه پیش امام علیه السلام آمد و گفت که یا ابن علی با بست هزار کس جنگ تا کی
کنی و تنها با همین قدرتا کی تیغ زنی امام علیه السلام فرمود که ای شامی تو با جنگ
آمده و شما سر راه ما را گرفته اید و فرزندان و برادران را به قتل رسانیده اید اکنون
میان ما و شما بجز شمشیر چه توانند بود به شنیدن این فرمان زهرهٔ لشکریان آب
گشت و امام علیه السّلام تمیم را بکشت باز مقابله به یزید الطحی افتاد بدست امام
علیه السّلام آن هم قتل شد پس امام علیه السّلام روی خود جانب لب آب کرد لشکر
غلبه کرد و حائل امام علیه السلام گشت سید الشهداء سه صف لشکر را کشته تا به آب
رسید خواست که بخورد دیگر آواز داد که ای حسین تو آب می نوشی و لشکر در خیمهٔ
عورات افتاده غارت میکنند امام علیه السلام را غیرت آمد آب را بریخت چون
باد بدر خیمه رسید کسی را ندید دانست که این سخن بمکر گفته بودند و امام علیه السّلام
از لب آب تا به خیمه چهار صد کس را کشته بود چون به خیمه رسید فرود آمد اهل بیت
را فرمود که ای پرده گیان حرم چادرها را بر سر کنید و میانها استوار بربندید
و مصیبت مرا آماده شوید اما جامه مدرید و فزع نکنید و امام زین العابدین را

در بر گرفته روے او را بوسه داده وداع کرد و یک یک را وداع کرده سوار شد و آن
وداع آخرین بود و دیدار واپسین که باز ملاقات باهل بیت نشد چون امام بلشکر
رسید لشکریان یکبارگی حمله نمودند بیشترے بدست امام علیه السلام کشته شدند
دشمنان حملهٔ شدید کردند و تن نازنین امام علیه السلام را مجروح کردند از بسیاری
زخم شهنشاه دین و دنیا آن امام همام علیه السلام دست از حرب برداشت و مرکب
نیز از کار ماند عمر سعد چون حال امام را به ضعف مبدل دید قصد جانب آن کرد
امام علیه السلام فرمود که تو میخواهی که مرا بقتل رسانی عمر سعد شرم داشته باز گشت
پس شمر پیادگان را گفت که گرد وے بگیرند و شمشیر حوالهٔ ایشان نمود پیادگان همه
منهزم شدند ازین امر شمر را شرم آمد و جماعت دیگر را پیش حسین علیه السلام
فرستاد و بعضی لشکریان خواستند که به خیمها در آمده غارت کنند امام علیه السلام
آواز داد که ای آل سفیان اگرچه شما را دین نیست مگر عار و شرم نیز ندارید که
تعرض به حرم ما می کنید شمر گفت ای حسین درین باب چه میفرمائی امام فرمود
که غرض شما قتل من است من اینجا استاده ام و با شما جنگ میکنم تمنا من
آنست که کسی قصد حرم من نکند شمر گفت ای پسر فاطمه التماس تو قبول کردم
و آن جماعت را که جانب خیمه شاه شهیدان رفته بود باز گردانید و گفت مقصود
من قتل حسین است باید که درین جا سعی کنید تا پیش برید جانب روے
نمودن باشد پس باغیان کوتاه اندیش دیگر باره مقابل امام علیه السلام شدند

امام حسین علیہ السّلام ہمچنان ایستادہ بود و در ایشان می نگریست و فرمود عجب
حالتی است چندانکہ نگہ میکنم یاری و ہواداری نمی بینم چون چندین ہزار سوار و پیادہ
کہ مقابل امام علیہ السلام شدہ حملہ کردند نزدیک وے رسیدہ کسی را از سرہ آن نبود کہ از
ترس ہیبت امام علیہ السلام قدم پیش نماید آخرالامر تیرباران کردند امام علیہ السّلام
از مرکب فرود آمد تا زخمی بدان اسپ نرسد لشکریان امام علیہ السّلام را پیادہ دیدہ
دلیر شدند و آہنگ وے کردند تا آنکہ یکی نامردے تیرے بر پیشانی نورانی آن سر خیل شہدا
زد - خون از موضع جراحت روان شد امام علیہ السّلام دست مبارک بر جبین نہاد
چون پر خون شد گفت کہ بدین ہیئت با جد امجد خود محمد الرسول اللہ صلی اللہ علیہ
وآلہ وسلم ملاقی خواہم شد و حال کشتندگان خود باز خواہم نمود تا آن وقت بر روے
انور ہفتاد و دو زخم نیزہ و تیر و تیغ رسیدہ بودند در آن حال امام علیہ السّلام رُو
بقبلہ نشستہ بود از آن غالیان کوتاہ اندیش یکیک و دو دو کس بقصد قتل پیش
آمدند و چون نظر ایشان بر روی امام علیہ السّلام افتاد شرم کردہ فی الحال باز
گشتندے و گفتے کہ ما نمی خواہیم کہ فردای قیامت این خون بر گردن ما باشد و ما را
بدین خون ناحق مواخذہ کنند - فاما شمر دید کہ لشکریان در قتل امام علیہ السّلام
تعلل می نمایند بانگ بر زد کہ این ہمہ تساہل چیست درین کار توقف و تاخیر نباید
کرد زرعہ بن شریک آمد و زخمی بر دست امام زد و سنان بن انس نیزہ بر پشت
امام علیہ السلام بزد چنانچہ بیفتاد خولی بن یزید اصبحی آمد کہ سر امام علیہ السلام از تن

جدا کند و ستش در مدینه آمد برادر وی شبل بن یزید قصد این امر قبیح کرد امام علیه السلام
فرمود که تو قاتل من نه و مرا دریغ می آید که تو در آتش گرفتار شوی آخر دگفت یا ابن
رسول الله تو بدین حال غم ما خوری و خواهی که در آتش دوزخ گرفتار نشویم پس بر آن
تیغ کشیده دوان دوان سوی عمر سعد رفت و تیغ حواله وی کرد نوکران وی او را بشهادت
رسانیدند چون امام علیه السلام بر زمین افتاد زمین بلرزید- ده کس از آن لشکر به
قصد امام علیه السلام آمدند و هر یکی را مدعا آن بود که سر امام علیه السلام بیارد و صله
و خلعت از یزید پلید بگیرد امام حسین رضی الله تعالی عنه چشم باز میکرد و در آنها
می نگریست هر یکی از آنها باز میگردد- دو کس ماندند سنان بن انس و شمر ذی الجوشن
سنان خواست که پیش امام علیه السلام رود- شمر ذی الجوشن پیش دستی کرد بر سینه
پاک امام علیه السلام بیامد و به نشست امام علیه السلام دیده باز کرده فرمود که تو چه
کسی شمر جواب داد که من شمر ذی الجوشن ام- امام علیه السلام فرمود که دامن زره
از روی خود بردار ببینم که روی خود برهنه کرد دندان وی چون دندان خوک
از دهانش بدر آمدند امام علیه السلام فرمود که این نشان راست است پس فرمود
که سینه خود بنمائی چون شمر لعین جامه برداشت امام علیه السلام دید که سینه وی
داغ برص دارد امام علیه السلام فرمود این نشانه دیگر است صدق جدی
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم امشب رسول خدا را در خواب دیدم که
فرمود که فردا نماز پیشین نزدیک من خواهی آمد و کشنده تو بدین نشانها کسی

خواهد بود

خواہد بود آن تماشا ہا کہ بمن نمودہ بودند در توجہ موجود است۔ پس امام علیہ السلام فرمود
کہ ای شمر میدانی کہ امروز چہ روز است گفت میدانم کہ جمعہ است و روز عاشورہ۔
امام علیہ السلام فرمود کہ می شناسی کہ این ساعت چہ ساعت است شمر لعین گفت کہ
وقت خطبہ خواندن و نماز جمعہ گذاردن است امام علیہ السلام فرمود کہ درین ساعت
خطیبان امت جدم صلی اللہ علیہ و آلہ وسلم بر بالائے منبر خطبہ میخوانند و لعنت
جد بزرگوارم میگویند و تو با من این معاملہ میکنی ای شمر جدم صلی اللہ علیہ و آلہ
وسلم رو بر سینہ من نہادہ و تو برآنجا می نشینی و بوسہ بر حلق من دادہ و تو تیغ
بران میرانی۔ ای شمر از سینہ من برخیز کہ وقت نماز است من روی بقبلہ می آورم
و نشستہ نماز میگذارم چون مرا از پدر میراث است کہ در نماز زخم خوریم آن زمان
کہ من در نماز باشم تو ہر چہ خواہی آن کن شمر از سینہ پاک حضرت امام حسین علیہ السلام
برخاست و امام علیہ السلام رو بقبلہ آوردہ بہ نماز مشغول شد چون سر بسجدہ نہاد
شمر صبر کرد کہ امام مظلوم نماز را تمام کند پس در سجدہ حضرت امام ہمام علیہ السلام
را شربت شہادت چشانید انا للہ و انا الیہ راجعون تا اینجا عبارت
کتاب خواندہ بودند کہ گریہ بر جناب حضرت صاحب قبلہ مستولی شد و الفاظیکہ گفتند
در فہم نیامد۔ بعد ازان چندان گریستند کہ در تقریر کلمات پیدا شد چندے ہمبرین
منوال گذشت بعد ازان تیاری ختم شریف بالائے حضرت غریب نواز خواجہ محمد
سلیمان چشتی تونسوی قدس سرہ العزیز شد طعام منقسم کردہ شدند و سہ دور

درود شریف خواندند بعدہٗ حسب طریق معہود فاتحہ خواندہ شد مگر درین روز سماع
نہ شنیدند چون تبرک در حاضران تقسیم شد بعد از آن طعام فاتحۂ حضرت سید الشہدا
امام حسین علیہ السلام در حاضران تقسیم شد خود بدولت تناول فرمودند۔ آنگہی سخن
در محبت پیر با مرید افتاد فرمودند کہ ما مریدان خود را از فرزندان خود کم نمیدانم ہر کہ
مریدان را از فرزندان کم داند بروی دست بہ بیعت دادن روا نیست بلکہ حرام است
بعد ازان فرمودند کہ وقتی قطب عالم مولانا برہان الدین غریب مرید و خلیفہ حضرت
سلطان المشائخ قدس سرہما فرمود کہ فرزندان ما مریدانند کہ با او پیری نکردیم
و فرزندان خود را العزیزیدن ندہم اگر بلغزند افتادن ندہیم و اگر بغیتند افتادہ نگزارم
فرمودند کہ این سخن مولانا برہان الدین غریب حاکیست از کمال قوت ولایت
و قربت حقتعالی جل شانہٗ کرامت الولی تمام قوۃ وھو مراعاۃ الانفاس
مع اللہ فی جمیع الحالات پس فرمودند کہ پیر کامل از ہر انچہ کہ ازین مرید عماد
شدنی باشد مطلع باشند بعد ازان فرمودند کہ ہر کہ رعایت مریدان ما کند رعایت
بما کردہ باشد و ہر کس کہ عکس آن کند آن نیز بما کردہ چنانکہ وقتی جناب حضرت
صاحب قبلہ دام برکاتہ بہ شمس الدین فیض سلمہ کہ یکی از مخلصان این بارگاہ اند
عنایت نامہ تحریر فرمودند و دران نگاشتند بندہٗ کاتب احمد علی غفر اللہ ذنوبہٗ
از وے ہمین قدر یاد دارد کہ ما را با خود نزدیک و حاضر پندار اگر کسے رعایت
تو کند آن رعایت ما است و کسے خصومت با تو دارد با ما داشتہ باشد برین موقع

ازین قبیل فرمان که از حضرت مولانا برهان الدین غریب صادر شده یاد آمد که در بقیة الغرایب حضرت مجدالدین عماد مرید و خلیفهٔ حضرت برهان الدین غریب می‌نگارد کر شیخ الاسلام ما فرمود که هر که با فرزندان ما رعایت کند آن رعایت ما است و عکس آن نیز همچنان است ـ بعد ازان فرمودند که حضرت برهان الدین غریب فرموده است که لان الشیخ امین الالهام کما ان جبرئیل علیه السلام امین الوحی پس شیخ را نشاید که بدست خود کسی را چیزی بدهد و اگر دهد باید که نعمتی با آن روان کند تا اینجا سخن رسیده بود که موذن بانگ بر زد سنت گذارده نماز عصر با جماعت ادا فرمودند و در حجره رفته وظیفه خواندند امروز علاوه اوراد معمولی سه بار دعای ماثوره خواندند بعد ازان غلام رخصت یافته بخانه رفت الحمد لله علی ذالک ؎

بتاریخ پانزدهم محرم سنه جاریه یوم الاربعه بسعادت تقبیل الاقدام مشرف شدم لختی سخن در احوال مبارک حضرت شیخ المشایخ فانی فی الله شیخ کلیم الله جهان آبادی قدس سره العزیز المبارک بود بعد رفتن غلام از سر نوا عاده فرمودند که در سنه یکهزار و شصت هجری النبوی علی صاحبها الف صلوة و رحمة حضرت شیخ متولد شدند چنانچه تاریخ پیدایش همایون از لفظ غنی پیدا میشود چون سن شریف به سی و سه سالگی رسید در سنه هزار و نود و سه ۱۰۹۳ هجری در مدینه منوره بخدمت شیخ خود الشیخ یحیی المدنی چشتی معشوق الله حاضر شده بیعت نمودند و نعمت و خلافت سلسله چشتیه بخشیده و اجازت هر خاندان

احوال شیخ کلیم الله جهان آبادی

یعنی قادریه عالیه وسهروردیه ونقشبندیه ونوربخشیه وصفریه وغیره حاصل کرده حسب الحکم
شیخ خود در دهلی رفته در شاه جهان آباد بر تخت خلافت خواجگان چشت قدس
اسرارهم نشستند وگم گشته گان بادیهٔ ضلالت را براه هدایت آوردند ودر سن
چهل ویکسال و پنج ماه شش روز کشکول شریف در اذکار واشغال ومراقبات
بعد حصول بیعت که هشت سال گذشته بود تصنیف فرمودند وقبل ازین مرقعه شریف
در تطوعات ودعوات تصنیف فرمودند بعد ازان فرمودند که از حضرت شیخ قدس
سره بسیار تصانیف شده اند ومنجملهٔ آن نام نیز از بعضے کتب ارشاد فرمودند
بنده از آنها چند اسماء یاد داشته اینست - حقایق الحقایق وتفسیر کلیمی وسواء
السبیل - بعده فرمودند که عمر شریف هشتاد و دو ساله بود در سنه ۱۱۴۲ هجری وفات
حضرت ایشان شد - لختے سخن در سلسلهٔ گرفتن برآمد فرمودند که حضرت
شیخ ما شیخ کلیم الله جهان آبادی از حضرت میر محترم الله نقشبندی قدس سرهما
العزیز سلسلهٔ نقشبندیه گرفته اند چنانکه در خواجگان ما قدس اسرارهم جاریست
چون وفات مبارک حضرت میر محترم الله نقشبندی بوقوع آمد سه روز جنازهٔ
مبارک بیرون بود وباعث بیرون داشتن آن بود که از حضرت ایشان
نعرهٔ حق شده بود بمعاینه این حال دریاران خیال اینمعنی آمد که شاید سکته
شده باشد چون در همچنین حالت سه روز گذشتند فهمیدند که این سکته نیست
بلکه حال حضرت ایشان است پس دفن کردند - جناب حضرت صاحب قبله

دام برکاته

دام برکاته این رباعی خواندند و فرمودند که از حضرت میر محترم الله نقشبندی قدس سره است ؎ تن آئینه جان جلوهٔ جانانهٔ ماست * عکس رخ آن نگار در خانهٔ ماست
ما ساغر و حد تیم او بادهٔ ناب * این عیش ابد نصیب پیمانهٔ ماست * لختے سخن
در نمازیکه صحبت میت میخوانند بر آمد - این فائده بخط انور نوشته سرفراز فرمودند
که چون مرده را در گور کنند بعد فراغ دو رکعت بگذارد و در رکعت اولی سورهٔ اذا زلزلت
الارض - و در دوم سوره الهٰکم التکاثر بخواند بعد فراغ ثواب به میت بخشد و این
معنی در حدیث شریف صحاح نیز مرویست چنانکه در اوراد مخدوم مولانا نظام الدین اولیا
محبوب الٰهی قدس سره العزیز المبارک همچنان آورده است - لختے سخن در آداب
صحبت و اعتبار اخذ خرقه افتاد فرمودند که لا اعتبار لاخذ الخرقه بل
لا اعتبار لاخذ الصحبة یعنی نیست اعتبار به ستدن خرقه بلکه اعتبار صحبت
پیر است و مرید در صحبت پیر باشد و تعلیم و تربیت یابد کسیکه بیچاره خرقه و
اجازت یافته تا آنکه صحبت نگیرد اخذ خرقه و اجازت را اعتبارے نباشد
و کسانیکه بیایند و بیعت کنند و صحبت نیرزند آن بیعت نباشد تصانوگردد و زیارت باشد
و کسیکه صحبت نه گزیده باشد او را دعوه دیگر حرام است صد هزار طاعت و عبادت
آنست که بیعت کند و صحبت ورزد - و اصل در بن کار صحبت است
بے صحبت هیچ طائفه را هیچ میسر نشود و اعتبار هم نباشد و صحبت در اصل خدمت
کردن و تعلیم یافتن و فائده ها گرفتن است اگر کسے این هم نکند و سے هم لایق
اعتبار نباشد - این فائده بر حاشیهٔ حبیب الاوراد صاحبزادهٔ عالمیان

نماز صحبت میت ۱۲

مرید را صحبت پیر ضروری است ۱۲

و چارہ ساز بیچارگان راہنمائی گمرہان مولانا و سیدنا خواجہ حافظ علیشاہ چشتی ادام
اللہ فیضانہٗ جناب حضرت صاحب قبلہ ما دام برکاتہٗ و مد اللہ ظلہ العالی بخط مبارک خود تحریر
فرمودہ اند بندہ احمد علی چشتی غفر اللہ ذنوبہ بانی این معانی نقلش بر گرفت
دآن آئینست کہ مرید را واجب است ہموارہ ملازم صحبت پیر باشد وآنچہ از پیر بشنود
قولاً و فعلاً برآن عمل کند تا از برکت آن کار بجائے رسد کہ من اللہ بشنود بہ خلق صوت
روزے این نقل فرمودند کہ عزیزے از مریدان مخدوم جہانیان جہانگشت
پیش حضرت ایشان عرضہ داشت کہ بعض صحبت نگرفتہ اند و اولیا شدہ اند چنانکہ
خواجہ اویس قرنی رضی اللہ تعالی عنہ بظاہر صحبت نداشت فاما از اولیائے خدا تعالی
بود جواب فرمودند کہ کلما یلاحظ المرید اورا شیخہ صار کالذی یصحبہ
ہر گاہ کہ نگاہ دارد مرید را و را شیخ خود را ایں ہمچنان باشد کہ بصاحبت او میشود
نہ عین آنکس کہ در صحبت پیر حاضر ماندہ و خدمت کردہ صحبت یافتہ باشد اورا نیز
باندازہ صحبت اخذ فائدہ طریقت میسر آید و او را اثرے تمام است مگر ہر کہ
ملاحظ او را شیخ باشد او را ہمچنان است کہ در خدمت حاضر است و ملازم صحبت
میباشد نہ آنکہ عین صحبت باشد مگر بہمانقدر کہ ملازم او را است در صحبت
و خدمت است و بمقدار ملازمت او را شیخ او را انفع است ۔ انتہی سخن در
احوال مبارک حضرت مرشد اعظم قبلہ عالم پیر کبیر خواجہ حافظ محمد علیشاہ دستگیر
چشتی خیرآبادی قدس سرہ الابدی اتفاق فرمودند کہ در ۱۲۲۵ھ ہجری المقدسہ

خواجہ ما

خواجۀ ما حضرت صاحب در شهر اورنگ آباد بعمر چهل و نه سالگی تشریف آوردند چون به حیدرآباد
دکن تشریف آوردند عمر همایون پنجاه ساله بود و چون به مکه معظمه زاد الله تعظیماً و
تکریماً رسیدند عمر شریف پنجاه ساله بود و عقد اول در مکه معظمه فرمودند پس تشریف
پنجاه ساله و سه روا نیست پنجاه و یکساله بود و چون از عرب شریف در سنه ۱۲۴۱ هجری
رونق بخش حیدرآباد دکن شدند عمر مبارک پنجاه سه ساله بود و چون بار سوم در
حیدرآباد دکن تشریف آوردند سنه ۱۲۵۶ هجری بود در آنوقت عمر مبارک شصت
و پنج سال بود و در عمر هفتاد و یکسال از حیدرآباد جانب خیرآباد شریف سواری
مبارک روانه شد - بعد از آن این نقل ارشاد فرمودند که در توسه شریف
مسماة بخت بهری مائی خواهرۀ دینی من بود و تمام عمر در حضوری حضرت صاحب کلان
دستگیر درماندگان خواجه محمد سلیمان چشتی تونسوی قدس سره العزیز بسر می بردند
حضرت صاحب ما خواجه حافظ محمد علیشاه چشتی خیرآبادی چونکه در عالم سیاحت
و مسافرت می بودند بخت بهری مائی در حضور حضرت صاحب کلان حاضر شده مستفسر
حال حضرت صاحب ما شدے پیر کلان فرمودے که شاهوری بخیریت هستند -
حضرت پیر کلان حضرت خواجه ما به لفظ شاهوری یاد فرموده بودے و گاه بود
که بخت بهری مائی عرض داشتے که حضور چندین روزها گذشت که شاهوری تشریف
نیاوردند حضرت صاحب کلان ارشاد فرمودے که خواهی آمد برین ارشاد مدتے
نگذشتے که حضرت صاحب ما در توسه شریف آمدے و اکثر اوقات این نیز گردید

احوال حضرت صاحب کلان

احوال ایمان بخت بهری

کہ بخت بہری مائی را پیر کلان اشغال و اوراد تعلیم فرمودے و ارشاد کردیے کہ برین
عمل کن مگر بعد آمدن شاہوری از اوشان باز اجازت اینہا باید گرفت ۔ بعد ازان
بر لفظ مبارک آوردند کہ حضرت صاحب ما ارشاد فرمودند کہ چون حضوری ما در تونسہ
شریف واقع شدے بخت بہری مائی از حضرت صاحب ما خواجہ محمد سلیمان چشتی ہر چیکہ
یافتے پیش ما آمدہ گفتی کہ بر اینہا موظبت کردہ ام مگر حکم این بود کہ بعد آمدن شاہوری
اجازت از اوشان گیری پس آن اوراد و اشغال پیش من خواندے ۔ بعد ازان
بر لفظ مبارک آوردند کہ حضرت صاحب ما خواجہ حافظ محمد علیشاہ چشتی قدس سرہ الابدی
ارشاد فرمودند کہ آن اوراد و اشغالیکہ بخت بہری مائی خواندی ما را معلوم نبود
بعد ازان بر لفظ مبارک آوردند کہ ما را معلوم نبود این کلمہ حضرت صاحب ما بر انکساری
دال است پس فرمودند کہ چون حضرت صاحب ما بمرتبۂ اخر در تونسہ شریف حاضر
شدند در نور بنگلہ تشریف داشتند و چون ہموارہ رونق افزا شدے در نور بنگلہ
قیام فرمودے و نور بنگلہ روبروی بنگلائے مبارک حضرت صاحب کلان خواجہ محمد سلیمان
تونسوی چشتی قدس سرہ العزیز چنانکہ الحال قبر مطہر و گنبد شریف حضرت ایشان
بود واست در آنجائیگاہ نور بنگلہ بین المغرب والشمال واقع است و درین
ایام مسند آرائے خلافت و سجادگی حضرت صاحبزادہ عالم و عالمیان شاہ
جہان و جہانیان مولانا خواجہ اللہ بخش صاحب ادام اللہ تعالی فیضانہ نور
بنگلۂ قدیم را بکمال آراستگی و استحکامی از سر نو طرح بنا انداختہ اند غالباً درین

روزنا تیار شده باشد مگر نور بنگلہ قدیم ایک منزل بود الحال شنیدہ میشود کہ تعمیر نور بنگلہ
دو منزل میشود حق جلشانہ حضرت ایشان را سلامت باکرامت تا یکصد و بست سال
دارادکہ از وجود مسعود گرامی باعث برکات لانہایت است و از توجہ ایشان تعمیر و
درستگی درگاہ شریف و تمامی آثار قدیمی جاریست - بعد ازان فرمودند کہ خواہرہ ام
بخت بھری مائی تا قیام شیخ ما قدس سرہ العزیز اکثر نان گندم مرغن بدست خود
تیار کردہ بکمال ادب در خدمت حضرتصاحب ما آوردے و گاہی بدست فرزند خود
گذرانیدے وجناب حضرتصاحب ما را عادت این بود کہ ہر دو وقت کسی را فرستادہ
حصۂ خود از رباط حضرتصاحب کلان طلب فرمودہ تناول کردے روزے
بخت بھری مائی بہ حسب عادت خود نان مرغن پیش حضرتصاحب قبلہ حاضر
کردند حضرتصاحب ما بہ صاحبزادہ میان محمد علیم صاحب کہ ہم جد و مخدوم زادہ
حضرتصاحب قبلہ بودند حکم فرمودند کہ این نان بہ میان باران صاحب از طرف
ما سلام گفتہ برسانید چون آن نان پیش خواجہ محمد باران شاہصاحب نور اللہ
مضجعہ رسانیدند آنحضرت آسودہ بودند میان محمد علیم صاحب نان رسانیدند
نشستہ نان فرستادۂ خواجہ ما را گرفتہ بر سر و چشمان خود داشتہ ازان قدرے
قلیل تناول فرمودند و بقیہ را در مریدان خود حکم تقسیم فرمودند میان محمد علیم صاحب
عرض کردند کہ حضرت ہیچ نخوردند تبسم کردہ جواب گفتند کہ بلی خیلی خوردم چونکہ
فرستادۂ شاہصاحب بود ورنہ اینقدر خوردن ہم نمیتوانم پس با وجود آنکہ قدرے

قلیل خوردہ بودند بآن ہم تا سہ روز اسہال جاری بودند۔ بعد ازان فرمودند کہ خواہر ام
بخت بھری مائی مدت العمر در خدمت حضرت صاحب کلان حاضر بودند و در توسہ شریف
انتقال کردند ایشان را بیعت از حضرت صاحب ما بود و محبت و عقیدت کامل داشتند
الحمد للہ علی ذالک۔ بعد ازان فرمودند کہ حضرت صاحب ما خواجہ حافظ محمد علیشاہ
چشتی خیرآبادی قدس سرہ العزیز المبارک بمرتبہ آخر کہ در توسہ شریف خدمت حضرت
صاحب کلان خواجہ محمد سلیمان توسوی چشتی قدس سرہ العزیز حاضر شدند بعد ازان
باز اتفاق حضوری صورت نہ بست آن رفتن آخری بود در آن زمان حضرت صاحب
کلان در مہارون شریف بدرگاہ فیض جائیگاہ غریب نواز خواجہ نور محمد چشتی
مہاروی حاضر بودند حضرت صاحب ما نیز در آنجا رسیدند و یاران ہمراہی خود را ارشاد
فرمودند کہ شما اینجا توقفی نمائید و بعد حضوری ما خدمت حضرت صاحب قبلہ شما بیائید
و ہمراہ من نباشید و مرا بلفظ حافظ نخوانید چونکہ در اینجا یاران حضرت صاحب ما حضرت
صاحب قبلہ را بہ لقب حضرت صاحب یاد می کنند پس مرا ازان خطاب یاد کردن
سوئے ادبی باشد چون آنجا رسیدند حضرت صاحب کلان خواجہ محمد سلیمان چشتی روبروے
درگاہ شریف حضرت خواجہ نور محمد صاحب قدس سرہ العزیز نشستہ بودند و یاران
حلقہ کردہ حاضر بودند کہ حضرت صاحبزادہ مولانا شاہ غلام نصیرالدین صاحب المشہور
بہ شاہ کالے صاحب قریب بودند درین اثنا حضرت صاحب ما خواجہ حافظ محمد علیشاہ
چشتی خیرآبادی قدس سرہ العزیز گھونگٹ کردہ و از دور نعلین از پا کشیدہ جائے

بگذاشتند

نگهداشته رسیدند هنوز مشرف به قدمبوسی نشیده بودند که در حضور حضرت خواجه محمد سلیمان
چشتی بعز عرض رسانیدند که غریب نواز شاهوری دلی والا حاضر شدند باستماع
نام مبارک حضرتصاحب ما پیر کلان برای تعظیم حضرتصاحب ما ایستاده شدند شیخ ما
سر مبارک بر اقدام غریب نواز حضرتصاحب کلان نهادند غریب نواز سر مبارک
شیخ ما بدست حق پرست خود برداشته معانقه فرموده آه سرد کشیدند و فرمودند که
شاهوری بعد مدت دراز آمدند بعد ازان حضرتصاحب ما خواجه حافظ محمد علیشاه چشتی
قدس سره العزیز دست بسته به ادب تمام نشستند و در مجلس مبارک بکسی سلام علیک
نگفتند والتفات جانب با کسی نه نمودند وجهه همچنان کردن آنست که در حضور
شیخ التفات بکسی طرف روا نباشد پس ازان حضرت پیر کلان پرسیدند که شاهوری
خیر است از خواجه ما صدائی بر نیامد ثانیاً باز پرسیدند جوابی بر نیامد چون بمرتبه ثالث
باواز بلند خیریت پرسیدند حضرتصاحب ما برخواسته ترسان و لرزان دست بسته
التماس نمودند که غریب نوازی بنده نوازی عرض کرده بدستور نشستند چندی
گذشته بود که خیال نذر گذاردن آمد چونکه اینمعنی فراموش شده بود لرزان و خایف
مودب استاده از کیسه دو مهره اشرفی برآورده نذر گذرانیدند حضرتصاحب کلان
آنرا قبول فرمودند پس حضرتصاحب ما آداب بجا آورده پس پا واپس شده آداب بجا آورده
بجای خویش مودب نشستند - تلخیص سخن در تعداد سن شریف مرشد اعظم قبله
عالم حضرت پیر کبیر خواجه حافظ محمد علیشاه چشتی خیرآبادی قدس سره الابدی

تعداد سن شریف حافظ محمد علیشاه چشتی ۱۲

برآمد بر لفظ مبارک آوردند که سن مبارک حضرتصاحب ہفتاد و ہفت ساله ده ماه نُه
روز بود چنانچه فی البدیه این شعر نظم فرمودند ؎ ہفتاد و ہفت ساله و ده ماه و
نُه روز + سن شریف خواجه محمد علی ست این + بعد ازان فرمودند که در بیاض سراپا
برکت صاحبزادهٔ میان برکت علیصاحب نوشته دیدهام که ولادت گرامی در سنه ۱۱۸۹
ہجری المقدسه واقع شده دہم محرم الحرام یوم جمعه بود و در تحقیق ما اصح و اقوی
همین است پس ازین حساب سن شریف ہفتاد و ہفت ساله و ده ماه و نُه روز باثبات
میرسد چنانکه از لفظ مولا اعداد عمر ہمایون برمی آیند و از جملهٔ یا ولی ہادی عدد
سن شریف ہفتاد و ہفت ہویدا میشود و سنه ولادت مبارک اندرین جمله برمی آید
او ہادی غافلان - پس جملهٔ دیگر فرمودند حافظ حبیب من الحبیب لله
ازین ہم سنه ولادت مسعود یکہزار و یکصد و ہشتاد و نه ۱۱۸۹ ہجری المقدسه پیدا می آید
بعد ازان فرمودند که سنه ولادت حضرتصاحب بروایتی معلوم میشود که یکہزار و
یکصد و نود و دو ۱۱۹۲ ہجری المقدسه یوم عاشوره روز جمعه بود مگر بروایت مولانا برکت علی
صاحب سنه ۱۱۸۹ ہجری به اثبات و صحت می رسد - پس اگر بروایت مشہوره حساب
عمر شریف کرده شود ہفتاد و چہار سال میشوند بنده عرضداشت کرد که از لفظ سعید
ہمینقدر اعداد برمی آیند و از لفظ جمال و ملجا ہم ہفتاد و چہار پیدا می شوند -
شنیده استحسان کردند باز عرضداشت که از جملهٔ کیمیا تاثیر سن ولادت مسعود
نیز برمی آید - بعد ازان فرمودند که سنه وفات شریف یکہزار و دو صد و شصت و

شش ہجری

شش هجری یوم پنجشنبه است ازجملهٔ تیخ هردو عالم سنه ۱۲۶۶ هجری برمی آید مزار فایض البرکات درخیر البلاد خیرآباد شریف من مضافات لکهنٔو واقع است زیارتگاهِ عالم دعالمیان است وقبر مطهر آن مظهر الطاف ملجا وماوائے جهانیان گردیده - لختے سخن درتاریخ وفات حضرة بی صاحبه قبله قدس سرها برآمد فرمودند که پیرانی بی صاحبه یعنی محل مبارک حضرتصاحب ما قدس سرهٗ بتاریخ هشتم جمادی الاول سنه ۱۲۹۱ روز چهارشنبه قبل ازغروب وفات یافتند وبتاریخ نهم ماه مذکور یوم پنجشنبه وقت ظهر فی البلدهٔ حیدرآباد درآستانهٔ حضرت سید شاه یوسف صاحب وسید شریف صاحب که خلفائے حضرت شیخنا کلیم الله جهان آبادی قدس اسرارهم اند دفن شدند وبرمزار مبارک چوکهنڈی نیز تیار شده است - بعدازان فرمودند که نام پیرانی بی صاحبه یقین شاه صاحبه است ونام مبارک پدربزرگوار ایشان جمعه شاه صاحب ونام مادر حضرة حمدوجه شریف النساء است وحضرة بی صاحبه قبله مرید شاه درگاهی صاحب اند وایشان مرید وخلیفه مولوی جمال الدینصاحب رامپوری که یکی ازاجل خلفائے حضرت مولانا خواجه فخر الدین محب النبی محمد چشتی اورنگ آبادی الدهلوی قدس ارواحهم اند رحمة الله علیهم رحمةً واسعةً - امروز دو نسخهٔ کتاب یکی حبیب المعانی ودیگرے حبیب الاشارت که بنده نوشته بود درملاحظه جناب حضرتصاحب قبله ادام الله تعالی برکاته گذرانید ازشروع تا آخر حکم خواندن فرمود چون هردونسخه جات بتمام وکمال بسماعت اقدس رسیدند شنیده استحسان کردند الحمد لله علی ذلک

[illegible]

شانزدهم محرم الحرم سنه جاریه یوم الخمیس دولت اقدامبوسی بدست آمد سخن
در احوال مبارک حضرت مظهر الله الصمد شیخ محمد چشتی بود بعضے حالات گرامی بدست
حق پرست نوشته در ملاحظه داشتند چون بنده رسید آنرا بزبان ولایت بیان
خواندند و آن قرطاس فیض اقتباس باین سگ دربار احمد علی غفرله سرفراز
کردند چونکه نوشتن آن موجب حسنات جلیله و باعث حصول برکات عظیمه است
درینجا نقل کرده میشود که جناب حضرتصاحب قبلهٔ ما دام برکاته بخط انور نوشتند
که نام شریفش شیخ محمد است و کنیت منیف ابی الحسن و لقب مبارکش شمس الحق و الدین
و نام مادر بی بی امت المغنی بنت شیخ عطاء الله بن شیخ امان الله بن شیخ رفیع الله
بن سعد الله بن شیخ قطب الاقطاب الشیخ عزیز الله المتوکل علی الله دین شیخ
یحیی بن شیخ لطف الدین قریشی القرسوری الفاروقی الچشتی قدس اسرارهم
و نام والد بزرگوارش شیخ حسن محمد چشتی بن شیخ احمد المعروف به شیخ میان جیو
ابن شیخ نصیر الدین ثانی ابن شیخ مجد الدین چشتی ابن شیخ سراج الدین چشتی ابن
شیخ کمال الدین علامه چشتی قدس اسرارهم - و در حبیب الاولیا نوشته ام که نام
شریف حضرت مظهر الله الصمد شیخ محمد است و کنیت ابو الحسن و لقب شمس الدین
ابن شیخ حسن محمد چشتی تا دوازده سال در مقام قطبیت بودند بعد ازان بمقام محبوبیت
رسیدند و تولد گرامی در سنه ۹۵۶ بود چنانچه از لفظ (شیخ ولی) مفهوم میشود و
وفات سامی وقت چاشت روز یکشنبه بتاریخ بست و نهم ماه ربیع الاول

احوال مظهر الله الصمد شیخ محمد چشتی

سنه ۱۰۴۰

نمکنه آواقع شده عمر شریف هشتاد و چهار سال بود از آنجمله بر مسند ارشاد و سجادگی
پنجاه و هشت سال نشستند و قبر شریف در پوره شاه پور احمد آباد گجرات در پائیں گوہ
پدر خود شرق رویه واقع است - نقل است در مفتاح الکرامات که این ضعیف
از حضرت مخدومی سرمدی و مرشدی رہبری مولانا شیخ رکن الدین چشتی مدالله
عمره اطلاع یافته که حضرت قطب الاقطاب شیخ محمد چشتی گاهی در خواب گاه بر بستر
مبارک خود ماکن می یافتند ہرگز اورا نمی کشتند روزی یک کس نزد حضرت سوال
کرد که این موذی ایذا دہنده را باید کشت حضرت فرمودند که اہل ظاہر گویند
اقتلوا الموذیات قبل الایذاء - و اہل طریقت گویند اقتل الموذیات
بعد الایذاء - و اہل حقیقت فرمایند اترک الموذیات بعد الایذاء
و اہل معرفت گویند که احسن الموذیات بعد الایذاء مارا این بیچاره
گاه بیگاه در شب بوقت تہجد از غفلت بیدار میکند پس چرا بکشیم که او در حق
من احسان می نماید هل جزاء الاحسان الا الاحسان - نقل است
در مفتاح الکرامات که این ضعیف از حضرت مخدومی مولانا شیخ رکن الدین
چشتی بن شیخ عبد الرشید چشتی دامت برکاته مسموع یافته و ایشان از حضرت
قطبی شیخ یحیی چشتی استماع یافتند که در سنه ۱۰۳۰ ہجری ماہ ذیقعده شب بست و ہشتم
روز بار عام بود حضرت قطب الاولیاء شمس الاتقیا شیخ حسن محمد چشتی قدس سره
وقت شب بعد الفراغ مجلس سماع جہت رفع اندکی کاہلی و ماندگی در صحن قریب

روضۂ حضرت قطب الاقطاب شیخ محمد چشتی محبوب اللہ رفتہ مقدار ی آسودہ شدند
و گرداگرد حضرت ایشان جمع جماعۂ مشائخان و مردمان و بزرگان و اکابران
نشستہ بودند و حضرت قطبی یعنی شیخ یحیی چشتی معشوق اللہ پیر دستگیر پائے مبارک
حضرت ایشان مالش میکردند بعد ساعتی شیخ حسن محمد ذاکر مولود خوان با جماعت
خود کہ در گروہ نشستہ بود لیکا یک تنہا بطریق تشید حلیہ مبارک حضرت سیدنا
محمد مصطفی صلی علیہ و آلہ وسلم خواندن شروع نمود بسم اللہ الرحمن الرحیم
انا فتحنا لک فتحا مبینا لیغفر لک اللہ لک ما تقدم من ذنبک
وما تاخر ویتم نعمتہ علیک ویھدیک صراطا مستقیما و
ینصرک اللہ نصرا عزیزا ط فان سئلت عن فرقہ فکان صبحا منیرا
یجلی شعرہ لیلاً بہیما ط حاجبینا متفرقا وطرفا دعجا وصعرا
بسیما وان سئلت عن انفہ فکان الفا ط وان سئلت عن فمہ
فکان میما ط وان سئلت عن حاجبیہ فکانونا ط وان
سئلت عن لسانہ فکان الذکر مدیما ط وان سالت عن
املہ فکان کریما ط وان سالت عن صدرہ فکان سلیما ط
وان سالت عن قلبہ فکان بالمؤمنین رؤفا الرحیما ط و
ان سالت عن خدیہ فکا قمرا منیرا ط وان سالت عن
وجہہ فکان شمسا مبینا ط وان سالت عن خلقہ فکان
عظیما ط

سر پائے نبی صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم بعدد اعداد علیہ اللہ تعالی ۱۲

عَظِیْمًا وَاِنْ سَاَلَتْ عَنْ قَدَمِہٖ فَکَانَ عُضْنًا قَوِیْمًا وَاِنْ سَاَلَتْ
عَنْ کَتِفِہٖ فَلَمْ یَبْسُطْ بِہِمَا جُوْدًا وَاَغَاثَ مَجْہُوْدًا وَاَغْنَا
عَدِیْمًا وَاِنْ سَاَلَتْ عَنْ قَدَمَیْہِ فَلَمْ تَقَدَّمْ بِہِمَا اِلٰی
طَاعَةِ اللّٰہِ تَقْدِیْمًا ۞ این سمع بگوش ہوش حضرت قطب الاقطاب
شیخ محمد چشتی محبوب اللہ رسیدہ برائے ادب و تعظیم و تکریم برخاستہ نشستند و دران وقت
دستار مبارک حضرت ایشان اندکی از جبینۂ پیشانی بالا شد ناگاہ از ناصیہ
مبارک روشنی مانند ستارہ زہرہ بلکہ ازین ہم زیادہ روئے نمود۔ پس راوی
گوید کہ تمام روضۂ مذکور اینچنین پر از نور ظاہر شدہ وآن نور سوئے آسمان ساطع
گشت و تمام روضہ گرد برگرد روضۂ تمام صحن و میدان کہ گرداگرد آن روضہ
است پر از نور شدہ وشب تاریک بود چنان روشن گشت کہ گویا روز برآمدہ
است و مردمان و مشایخان و بزرگان کہ حلقہ نمودہ نشستہ بودند ہمہ
دانستند کہ آفتاب طالع شدہ و فی الفور ہمہ یکسان غلوئی کردند کہ آفتاب برآمدہ
است و باقی تمامی در تعجب شدند و تکبیر بہ لفظ اللہ اکبر اللہ اکبر بلند گفتہ استادہ
شدند و بعضے درود گفتند و در آن وقت مقدار چہل و پنجاہ مشایخان و اکابران
بلکہ زیادہ ازین حاضر بودند کہ دران میدان آن نور می دیدند پس آن نور
از زمین بسوئے آسمان میرفت ہمچنین دو سہ گھڑی آن نور ماندہ و بدیدن اینحالت
بر حضرت شیخ یحیی چشتی شوقی پیدا آمد دوشالہ کہ بر کتف مبارک داشتند آنرا

به شیخ حسن محمد مولود خوان عطا نمودند در آنوقت عمر شریف حضرت قطبی یحیی چشتی
پیر دستگیر به بست سالگی رسیده بود بعد ازان حضرت شیخ محمد چشتی محبوب الله
از حضرت قطبی پرسیدند که بابا یحیی درینوقت که شما دوشاله به حسن محمد مولود خوان
دادند سبب آن چه بود حضرت قطبی التماس کردند که حضرت ازآنوقت که ذاکر
مذکور حلیهٔ مبارک محمد مصطفی صلی الله علیه وآله وسلم خواندن شروع کرده بروے
مبارک نظرم بود دیدم که تمام جثهٔ شریف وصورت اعضائے بدن منیف
حضرت ایشان مثل حلیهٔ مبارک حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه وآله وسلم
متمثل شد مدتی دیدم هیچ فرق کردن نتوانستم پس معائنهٔ آن صورت بمطلب خود رسیدم
باز ازان حضرت ایشان را بصورت اصلی دیدم از قطبی حضرت شیخ محمد چشتی
محبوب الله سماعت فرموده هر دو گوش مبارک حضرت قطبی بدست مبارک
خود گرفته فرمودند که (یون هی هی یا یون هی) یعنی همچنین است چنین - و نیز
منقول است که اکثر اوقات حضرت شیخ محمد چشتی محبوب الله وقتیکه در حجرهٔ
خود مشغول مع الله می بودے در آنوقت از ناصیهٔ مبارک چنان روشنی پیدا
میشدے که تمامی حجره منور ازآن روشنی پر از نور شدے وتاریکی شب ازآن
حجره زائل گردیدے واحتیاج چراغ هم نبودے چنانکه اگر درآنجا سوزن وغیره
افتادے نمودار شدے - در مفتاح الکرامات است که حضرت شیخ محمد چشتی
محبوب الله روز پنجشنبه بر معتاد قدیم در صحن روضهٔ متبرکه حضرت قطب

احوال حضرت شیخ محمد چشتی محبوب الله

الاقطاب

الاقطاب والاولیا شیخ حسن محمد چشتی مشتاق اللہ نشستہ مجلس مفیر مودند وسرود
گویان سرود میکردند ونیز قطب الاقطاب شیخ محمد چشتی محبوب اللہ روز ادینہ
در مسجد خانقاہ خود بر بالای منبر خطبہ میخواندند ودر صحن روضۂ متبرکہ حضرت
قطب الاولیا شمس الاتقیا شیخ حسن محمد چشتی مشتاق اللہ ہر شب جمعہ مجلس سماع
میشدی وصاحب کتاب مفتاح الکرامات می طرازد کہ از مخدومی سرمدی و
مرشدی رہبری مولانا شیخ رکن الدین بن شیخ عبدالرشید چشتی نبسۂ حضرت
قطب الاقطاب شیخ یحیی چشتی معشوق اللہ مدا اللہ ظلہ اطلاع یافتہ کہ حاکی این
حکایت وراوی این روایت رہنمائی عاشقین شیخ محمد چشتی محبوب اللہ را
عارضۂ تب ولرزہ متصدع ذات شریف گشتہ بود حکیمے ابوالمکارم بہروچی برای
تحصیل سعادت حضور فیض گنجور آمد ورفت داشت دیدہ عرض کرد کہ از چند روز
تپ لاحق حال حضرت است فرمودند کہ امروز روز دوم است حکیم تداوی کہ حاضر
داشت پیش گذاشت وپرہیز از خوردن روغن زرد واشیاء مسمن گفت
روز سوم حضرت مخدوم زمانہ عارف یگانہ سعید ازلی وابدی شیخ علی متقی اساوی
الگجراتی خلیفۂ اعظم بعزم حصول سعادت ملازمت از مکان خویش بسمت راہ
جوی سابہرتی راہی شدہ برکنارہ گذار کردند انچہ از سبزی فروشان برگ
ترب وغیرہ یافتند بخدمت حضرت قطب الاقطاب محبوب اللہ آوردند و
دوام لزوم این عادت ایشان داشتند حضرت محبوب اللہ بہ خادم حکم

فرمودند که برائے ایشان کھچڑی بریان روغن زرد بسیار انداخته پخته کنند موجب خواهش خادم تیار کرده پیش مبارک آورده نهاد حضرت الاقطاب محبوب الله با حضرت شیخ علی متقی خلیفهٔ خویش مشغول و ماکول شدند اتفاقاً درین میان حکیم نیز حاضر گشته می بیند که حضرت محبوب الله احتیاط را گذاشته خلاف حکمت عمل نموده اند بدیدن این حال متعجب شده ساکت گشت و مودب نشست حضرت محبوب روئے سوئے خلیفه کرده اظهار تکسر شان در بیان آورده فرمودند که سه روز است که علی التواتر تپ و لرزه مهمان من است بعد ازین اختیار بدست تست انچه دانید کنید همان زمان تپ دور شد چون از خوردن فارغ شدند دست مبارک خود بحکیم دادند حکیم نبض دیده عرض کرد که یا حضرت که اختیار دور کردن و داشتن به آنصاحب است شناختن مایان درین باب بینائی و دانائی ندارد والله حکیم علیم منقول است از صاحب کتاب مفتاح الکرامات که ایشان از حافظ صالح کاتب بن مخدوم امین و نیز از زبان شیخ عبد اللطیف پسر حافظ صالح کاتب شنیدند که حضرت قطب الاقطاب شیخ محمد چشتی محبوب الله روز ادینه در مسجد خانقاه خود بر بالائی منبر خطبه میخواندند در آنوقت یک سیاهی در مسجد آمده نشسته ناگاه لعاب از دهن سیاهی بیرون افتاد در آن جماعه شیخ رکن عرف شاه عاجز درویش سیاهی را زجر و دشنام دادن آغاز نمود سیاهی مذکور هم در مقابله شد چنان جنگ و جدل نمودند که همه جماعه عاجز آمدند حضرت قطب الاقطاب شیخ محمد چشتی محبوب الله

بعد انفراغ نماز درون حجره تشریف بردند و شاه عاجز را طلب فرمودند سپاهی
نیز همراه آمد حضرت گفتند که چرا جنگ کردی شاه عاجز عرضه داشت که این سپاهی
حرمت مسجد نگاه نداشت و بے ادبی نمود برائے الله این را مانع شدم حضرت فرمودند
که واسطهٔ الله نیست بلکه متابعت نفس است که همه مردم را ایذائے دادی و خطره
انداختی اگر واسطهٔ الله بودے بدستار یا جامهٔ خود پاک میکردی الحال یکدیگر
صلح نمایند و شاه عاجز را گفتند که کار تو اینجا نیست جائے دیگر برو که طریق جنگ
و جدل کار فقیران نیست و فقیران را همچنان نه شاید شاه عاجز الحاح و زاری
نموده توبه کرد که بار دیگر اینچنین تقصیر نخواهم کرد حضرت قطب الاقطاب چنان
فانی وجود بودند که نقل است از مفتاح الکرامات که صاحب کتاب می نگارد
که این ضعیف از مرشدی مخدومی مولانا شیخ رکن الدین چشتی محب الله استماع
دارد که از خدمت فیض برکت قطب الاقطاب حضرت شیخ یحیی چشتی معشوق الله
شنیده ام که در صحن روضهٔ متبرکه حضرت قطب الاولیا و شمس الاتقیا شیخ حسن محمد
چشتی که جد حضرت معشوق الله است هر شب جمعه مجلس سماع شدی و از نماز شام
جن بصورت سگ پیش گوشهٔ دروازه بیرون روضهٔ متبرکه آمده نشستے و چون
مجلس به انجام رسیدی جن غایب شدی و این ضعیف از شیخ محمد عرف بڈه میان
بن شیخ عزیز الله بن قطب الاقطاب شیخ محمد چشتی محبوب الله استماع یافته که
ایشان از حضرت شیخ معین الدین بن حضرت صاحب را از شیخ سراج چشتی شنیدند

که مرد درویشی طالب حق بود بطلب پیر و مرشد شهر بشهر میگردید تا آنکه در شهر احمدآباد گجرات رسید و بحضرت قطب الاقطاب شیخ محمد چشتی محبوب الله ملاقات کرد و مرید شد و خدمت وضو کنانیدن گرفت روزی وضو می کنانیدی که ناگهان حضرت قطب الاقطاب محبوب الله بجلالیت نظر کردند و آفتابه گلی از دست او گرفته برزمین زدند بعد از لمحه فرمودند که آفتابه دیگر درون حجره است بیار آن درویش در حجره متبرکه رفته آفتابه آورد و به آب پر کرده وضو کنانید بعد از چندی مدت آن درویش طرف دهلی روان شد در اثناء راه نزدیک اجمیر بقافله که در میان قافله شخصی بود وازین درویش میپرسید که تو از کجا می آئی درویش گفت از شهر احمدآباد می آیم آن شخص گفت که از حضرت قطب الاقطاب شیخ محمد چشتی محبوب الله ملازمت کرده گفتم که بلی - یکی از مریدان ایشانم و چند روز در خدمت بودم و وضو کنانیده ام آنشخص گفت که روزی برمن شیرے حمله کرده بود من در آنوقت حضرت قطب الاقطاب محبوب الله را یاد کردم چه بینیم که حضرت محبوب الله حاضر شدند و آفتابه گلی بدست مبارک برتارک شیر زدند پس آن شیر از چشم غایب شد و آنحضرت نیز از چشم پنهان گشتند و نیز مخدومی مرشدی مولانا شیخ رکن الدین چشتی محب الله سماع دارم وایشان از حضرت قطب الاقطاب شیخ یحیی چشتی مشتوق الله استماع یافتند که حضرت قطب الاقطاب شیخ محمد چشتی محبوب الله تمامی علوم و جمیع نعمات ظاهری و باطنی از والد خود که نام شریف

حضرت ایشان

حضرت ایشان قطب الاقطاب الاولیا شمس الاتقیا شیخ حسن محمد چشتی مشتاق الحمد
است حاصل نمودند روزی در هنگام جوانی جہت ملاقات گرامی حضرت شاه
وجیه الدین علوی الگجراتی الحاپوری میرفتند حضرت شاه وجیه الدین فرمودند
که شما خود آمده اید یا میان شیخ حسن فرستاده اند قطب الاقطاب شیخ محمد چشتی
محبوب الله گفتند که ولی نعمی فرستاده اند همدران وقت حضرت شاه وجیه الدین
بزبان گوجری فرمودند که تمی ہی آپسکے - وقتیکه نصیر الدین چراغ دہلوی ہو وگی
یعنی شما بزمانه خود نصیر الدین چراغ دہلی خواهی شوید جناب حضرت صاحب قبله دام برکاته
بخط انور نوشته سرفراز فرمودند که دو مرد مجذوب الحال از مریدان حضرت
قطب الاقطاب شیخ محمد چشتی محبوب الله بودند چون بر ایشان گرسنگی غلبه
نمودی در مسجد خانقاه حضرت آمده شجر کرنه که متصل حوض بود آنرا جنبانیدی
اگرچه هنگام وموسم نبودی مگر ازان درخت بمجرد جنبانیدن کرنه ها بیفتادی
برداشته ایشان خوردی ورفتی - نقل است که روزی حضرت قطب الاقطاب
شیخ محمد چشتی محبوب الله در خانه شیخ عبد اللطیف تاجر ساکن نصیر پور بدعوت
مولود النبی صلی الله علیه وآله وسلم رفته بودند همراه حضرت دیگر فقرا و خدام
هم بودند ازان میان مجذوب وحدت مست الست شیخ شمس هم بودند ودیگر
مشائخ شهر نیز در آنجا حاضر بودند از انجمله یکی از مشائخ گفت که در زمانه سلف
هم قطب الاقطاب بودند لیکن کرامات ظاهر داشتند چنانچه یکی قطب الاقطاب بود که

روزے بر کرسی نشستہ بود با وا اشارت نمودہ گفت کہ ہان ای کرسی از ینجا حرکت
کن کرسی. فی الفور بر فلک عروج کرد اکنون مردمان ہستند کہ شہرت بہ قطبیت
دارند و ہیچ علامت قطبیت ہویدا نگشتہ اند شیخ شمس اشارت بحضرت قطب الاقطاب
شیخ محمد چشتی محبوب اللہ نمودہ فرمودند کہ اگر عرش بجنبید این نہ جنبید یعنی از کونین
چنان رو تافتہ کہ در محل مشاہدہ استقامت یافتہ حالا توجہ بہ اظہار کرامت
نماندہ اخفاء الکرامات علی فرض خواند حضرت قطب الاقطاب اشارت
فرمودہ انگشت بر لب نہادہ فرمودند کہ خموش از گفتہ اینہا مخروش ہمہ مشایخان
در تحیر شدہ گفتند کہ اگر حضرت قطب الاقطاب محبوب اللہ شیخ شمس را منع نہ فرمودے
نظر شیخ شمس چنان تیز مینمود کہ شاید بر من نظر قہر افتادی و سوختہ و خاکستر کردے
لیکن از توجہ حضرت سلامت ماندیم پس ازان روز تمامی معتقد حضرت محبوب اللہ
شیخ محمد چشتی گشتند سبحان اللہ زہی تصرف کہ از سخن خادم معتقد مخدوم شدند
در باب و فکر کن اگر مردے دیگر سخن بیہودہ بر بزرگان مزن العاقبة بالخیر

ہفدہم محرم الحرام سنہ جاریہ یوم الجمعہ بعد نماز جمعہ بتقبیل قدوم
میمنت لزوم مشرف شدم سخن در ترکیب لیسین شریف بود بخط انور نوشتہ
سرفراز فرمودند کہ بسم اللہ الرحمن الرحیم اول ہفت بار درود شریف
بخواند بعدہ لیسین شریف شروع کند چون مبین آید بسم اللہ تمام بخواند و الحمد
للہ رب العلمین الرحمن الرحیم مالک یوم الدین ایاک

ترکیب خواندن لیسین شریف ۱۲

نعبد

نعبد و ایاک نستعین را چندان تکرار کنند که دم رسد بعده الله اکبر را
تکرار کنند تا دم رسد بعده اشهد ان لا اله الا الله را تکرار کنند تا آنکه دم
رسد پس اشهد ان محمدا رسول الله را تکرار کنند تا دم رسد باین
طور تمام اذان ادا کنند بعده اهدنا الصراط المستقیم بخوانند تا آمین آید
پس آمین را تکرار کنند تا دم رسد بعده وضرب لهم مثلا اصحاب القریة
بخوانند تا مبین آید پس هیچو بالا چنانکه مذکور شد عمل نماید و مبین ثالث را شروع
کنند همبرین منوال تمام سورهٔ یٰسین را خوانده بر دستها دم کرده بروی خود مالد
و بر آب دم کرده بر جای مسکن خود بافشرد اگر در هفته یکبار کند بهتر است والا در یکماه
بروز اول و آخر ضرور عمل کند - و فرمودند برای هر کاری وجهت فواید دینی و
دنیاوی این عمل نافع است و درین عمل تصرفات کواکب موجود است - لختے

در بیان فقیری

سخن در فقیری افتاد فرمودند که فقیری گمنامیست در هر دو سرا و نابودگی است
از حیثیت صورت جسمانی چون ذره از وجود باقیست کار او در باقیست پس
فقیر را باید که همیشه در خلع وجود بکوشد که لباس وجود هستی باقی نماند و لباس
وجود هستی را چنان و چندان برکشد که هیچ اسمی و رسمی در نظر او نیاید و نماند پس
ناچار گمنامی پیدا آید و بی نشانی هویدا شود چنانکه مولانا عبد الرحمن جامی قدس
سره السامی میفرماید که قصهٔ عشق را بی زبانی واجب است فرمودند زیرا که
عاشق بجمعیت قوای صوری و معنوی متوجه جناب معشوق بود و نگذارد که

غیرے در خاطر وی خطور کند پس اگر این دولت به عاشق میسر نشد هر آئینه عاشق
ناتمام بود و در محبت ناقص و خام باشد لهذا عاشق را باید که فریفته جمال و کمال
معشوق بر وجهے باشد که ویرا از چپ و راست خبر نباشد چون اینقدر خلع
از وجود حاصل آید از اہل شوق و اسرار بود و آنکس یکے از اہل ذوق معارف و
معانی است نه صاحب وجدان و معانی و نه از صاحب اسرار ان ربانی چو
سرّ اسرار و معارف آنست که معارف و معانی را لطریق ترجمانی گوید پس تا آنکه
عاشق خود را بے نام و نشان نگرداند باین مرتبه نرسد و فنائے تامه حاصل نه آید
چراکه ہنوز از وجود او در نظر او ہیئت و صورت جسمانی باقی است و تا آنکه در
نظر وے وجود وے باقی است فنائے تامه ویرا روزی نه شده است و تا
مرتبۂ فناء الفنا نرسیده و چون در نظر عاشق از وجود او در نظر او معنی نباید چندانکه
ہیچ اسم و رسم از وجود او در نظر وے باقی نباشد او را عاشق تمام گویند یعنی
تا مرتبۂ فناء الفناء رسیده و امیدے ہست که شاید تا به مقصود ہم رسد ان شاء الله
تعالی - لختے سخن در پیر گرفتن افتاد فرمودند که در وسیلة التائبین منسوب
که حضرت بایزید بسطامی قدس سره السامی فرمود من لم یکن له استاذ
فامامه الشیطان یعنی کسیکه او را استاد طریقت یعنی شیخ و راہنما نباشد
پس امام او شیطان است - فرمودند که ازین استاد شیخ مراد است چنانکه حضرت
سید محمد گیسو دراز حسینی چشتی قدس سره العزیز در شرح قول مشائخ من یعظم

حرمة

در بیان [illegible]

حرمة من تادب به حرم من برکة ذالک الادب میفرماید که ازین استاد
مراد شیخ است پس هر که تعظیم نکند کسیرا که او ازوی ادب گرفته باشد محروم شود از حرمت
ادب - بخط انور نوشته عنایت فرمودند که در وسلیة التائبین می نویسد که حضرت امام
اعظم رحمة الله علیه میفرماید لولا السنتان لهلک النعمان یعنی اگر
دو سال صحبت حضرت امام جعفر صادق رضی الله تعالی عنه نمی بودے هلاک می شدے
نعمان - روزے این شعر خواندند ؎ هر کرا پیرے نباشد پیر او شیطان بود
خواجگی بے پیر بودن کار نادانان بود :. پس بر خواندن عوارف المعارف مامور
شدم سخن در باب مشیخت بر آمد فرمودند که مرید ترا باید که بهر کارے بر پیر حوالت
کنند تا پیر بخداے عزوجل حواله کند پس به برکت حوالت پیر آن کار بجائی رسد
که این مرید حوالت بخدای گیرد - چون کار مرید به حوالت خدا رسد بر پیر واجب آید
که کار او روان کند - نبشتی سخن در وفات شریف حضرت شیخ ما مولانا شیخ محمد
چشتی محبوب الله قدس سره افتاد بخط مبارک نوشته سرفراز فرمودند که در مفتاح
الکرامات است که در سنه ۱۲۴۲ من الهجرت النبویة علی افضل الصلوات و
والکمل التحیات ماه ربیع الاول بود حضرت محبوب الله را مرضی پیدا شد روز بروز
افزونی و زیادتی رو دار شد حضرت ایشانرا فرزندان نیک اختر چهار گوهر درج
درج سعادت و بهره مندی بودند از انجمله حضرت شیخ حسن محمد و حضرت
شیخ محمود و حضرت شیخ سراج و حضرت شیخ عزیز الله از انمیان شایسته

احوال وفات شیخ محمد چشتی محبوب الله

اولین وثانی ورابع را عارضهٔ تپ ولرزه لاحق بود چون بتاریخ ۲۹ ماه مذکور روز شنبه وقت دو پاس رسید ناگاه هاتف غیب لاریب آواز داد که ای شیخ محمد جانشینی وسجادگی خود به نبیرهٔ تو شیخ یحیی به سپار که نام شما ازین ترو تازه وروشن گردد فی الحال حضرت محبوب الله میان شیخ سراج را طلبیده فرمودند که میان نبیرهٔ عزیز شیخ یحیی را از اندرون خانه طلبیده آرید در آنزمان حضرت شیخ یحیی چشتی بوجه علت درد پا رفتن نمی توانستند مگر بموجب طلب حضرت شیخ شهر الله بن حبیب الله نبیرهٔ شیخ سعد الله چشتی قدس اسرارہم که قبر شریف الیشان در مالپور واقع است بظاهر آزار پائے مبارک شیخ یحیی چشتی شنیده برخواستند وبرداشته حاضر کردند حضرت شیخ محمد چشتی محبوب الله از علل تپ ولرزه علیل بودند وقت آمدن شیخ یحیی چشتی بر پلنگ اندر خواب راحت آسوده شده بودند چون دیدهٔ مبارک بیدار گشت حضرت قطبی را دیده دستها گرفته کشیدند وبرسینهٔ خود نشاندند ودست مبارک برکتف الیشان انداخته حضرت شیخ یحیی را از عقب رقبه چست گرفتند وجبین با جبین وبینی با بینی خود چسپانیدند همچنان یکساعت ماندند واز فیوضات اسرار الهی مفیض کردند وآهسته آهسته ادعیه خوانده زبان مبارک در دهان حضرت قطبی کردند واز ودلیعت وامانت اسرار ایزدی مشرف کرده نعمت خویش سیر دند وروشن ضمیر وآگاه دل گردانیده برجانشینی وسجادگی خود بجهو جادهٔ خویش مستقیم گردانیدند وخلافت عطا کرده بجد التسلیم کردند

چنانچه

چنانچه معنی خلافت یکی را بجائی خود خلیفہ و معتدی کردن است پس قریب وقت رحلت
حضرت ایشان وہمہ فرزندان و بعضی خادمان و مریدان جمع شدہ التماس کردند
کہ راہ رسم پیران سلف آنست کہ در وقت رحلت خادمان و مریدان خود را
جمع نمودہ بفرزندان دعا می کنند اگر حضرت نیز موافق آن طریق عمل فرمایند
بہتر است حضرت محبوب اللہ التماس ایشان قبول فرمودہ ہمچنا کردند حضرت
شیخ سراج کہ از ہمہ فرزندان عزیز بود از ایشان فرمودند کہ ما بموجب حکم لبشار
حضرت محمد مصطفےٰ صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم بابا یحییٰ را بجائی خود کردیم شما
در خبرداری و محبت اوشان بلیغ کوشید تا حق سبحانہ تعالیٰ شمارا نیز بمراد خود
رساند وہمان روز شخصی را جہت طلب خلیفہ خود کوہ حلم بحر علم صاحب ہمت
نائب امت سعید ازلی و ابدی واقف اسرار حقیقی و مجازی شاہ ابو محمد شیرازی
الاسا ولی فرستادند اتفاقاً در اثناء راہ ملاقی شدند و بہ اتفاق در خدمت
حضرت قطب الاقطاب شیخ محمد چشتی محبوب اللہ حاضر آمدند حضرت محبوب اللہ
ہمانوقت بہ ایشان خرقہ عطا کردند و بدیگران نیز خرقہ خلافت واکثری تبرکات
مرحمت فرمودند پس بتاریخ بست ونہم شہر ربیع الاول ۱۰۴۰ ہجری روز یکشنبہ
وقت یک پہر و چہار گھڑی روز رخت اقامت از دار الفنا جانب دار البقاء
بستند انا للہ وانا الیہ راجعون بعد نماز ظہر اندرون روضہ مبارک
سمت شرق جانب چپ متصل حضرت قطب الاولیاء شمس الاصفیاء شیخ حسن محمد چشتی

مشتاق الله که ولی نعمت حضرت قطب الاقطاب شیخ محمد چشتی محبوب الله اند گذاشتند
مدت عمر شریف هشتاد و چهار سال بوده است قطعه بود آن قطب حق محمد نام
ملکی محض صورت آدم ٭ گفت تاریخ او رجال الغیب ٭ قطب زمان رفت از عالم
لخفے سخن در دوگانه سلامتی شیخ آمد فرمودند که طالب را باید که یک دوگانه (دوگانه سلامتی شیخ ۱۲)
سلامتی شیخ خود اگر مرشد صاحب حیات باشد والا بروح او ثواب بخشد و بگذارد
و بخواند در هر رکعتی بعد فاتحه سه بار سورهٔ اخلاص - بعد ازان فرمودند که سورهٔ
فاتحه یکبار و سورهٔ اخلاص پنج بار نیز آمده - بر لفظ گرامی آوردند که در هر
کربت وبلیه یَا شَیخ عَبدَ القَادِر شَیئاً لِلّٰه پانصد بار گوید اول و آخر درود (برای دفع کربت ۱۲)
شریف بخواند از کربت برآید - فرمودند که برای هر مهمے و هر حاجت و استعانت
خواهد و استغاثه کند - اِلٰهِی اَحَدِی صَمَدِی مِن عِندِکَ مَدَدِی
پانصد بار گوید بعد از نماز عصر با جماعت گذارند پس ادای اوراد و ادعیه رخصت
فرمودند امروز چون به تقبیل اقدام مبارک مشرف شدم چند کاغذ نوشته دست
حق پرست سرفراز فرمودند چنانکه بعضے از آنها در ینجا نقل کرده میشود بر کاغذیے
نوشته اند که اگر صایم نباشد دو بار طعام خورد و هر وقت که طعام در روز خورد بعد (طریق و تناول طعام وغیره و دعای آن ۱۲)
خوردن به غلطد و هر وقت که طعام در لیل خورد چهل قدم بگردد و نیز باید که چون
شیر پیش آرند اللهم بارک لنا فیه و زدنا منه گوید و اگر غیر شیر باشد اللهم
بارک لنا فیه و اطعمنا خیراً منه گوید - و نیز باید که بر سر هر لقمه یکبار

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ گوید یا بِسْمِ اللّٰہ فقط گوید مگر در وقت اذان گفتن
دران جواب اذان گوید و طعام ہم خورد و نیز باید کہ قصد کردہ چنان کند کہ سفرہ
خالی برداشتہ نشود علی قدر الامکان اگر کسے باشند و اگرنہ صحنک بلیسد و دیگر
باید کہ در وقت خوردن اگر گربہ آید نان سہ پارہ کردہ گربہ را دہد و نیز باید کہ در
اثناء طعام خوردن آب اندک نوشد و بعد خوردن تا مقدور دو ساعت یا یک
پاس آب نخورد بعد از فراغ شدن از طعام انگشتان دست را بلیسد و دندان
نیز لیسدہ خورد مگر آنچہ از دندان برآید نخورد و ابتداء و انتہائی طعام بہ نمک
کنند چنانچہ حضرت صاحب ما قدس سرہ الابدی چون اول مرتبہ در دکن تشریف
آوردند عادت مبارک بود کہ ابتدا و انتہا بہ نمک فرمودے۔ بخط مبارک
نوشتہ سرفراز فرمودند کہ در فواید الفواد شریف است کہ طعام پیش آوردند چون
نمک نہادند خواجہ ذکر اللہ بالخیر یعنی حضرت سلطان المشائخ غوث عالم خواجہ
نظام الدین اولیاء محبوب الہی قدس اللہ سرہ العزیز فرمود کہ بدایت بہ ملح
می باید اما اینکہ انگشت بآب دہن تر می کنند و نمک میگیرند نیامدہ است
و اگر انگشت تر ناکردہ بہ نہند نمک بر نیاید باید کہ انگشت دوم بار کردہ
برگیرد۔ بندہ جامع ہذا احمد علی چشتی بصر اللہ بعیوب نفسہ فائدہ کہ در اصل
وجود نمک در کتاب مطالب غریبیہ دیدہ است می نگارد بعضے محققین
گفتہ اند کہ حضرت سیدنا ابراہیم علی نبینا و علیہ السلام خواست کہ ضیافت

امت محمد صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم نماید تا روز قیامت حق تعالی فرمود کہ ای ابراہیم بہ
ہمچو ضیافت قادر نخواہی شد ابراہیم علیہ السلام عرض کرد کہ ای معبود من تو دانا
ہستی بحال من و توانا ہستی بر اجابت سوال من ۔ پس قبول فرمود حق تعالی سوال
ابراہیم علیہ السلام را و حکم داد بہ جبرئیل امین علیہ السلام اینکہ بیار دسبوی او و بقدر
کف از کافور جنت و بالا برد او را کسبوی کوہ ابو قبیس و بدمد آنرا در میان زمین و آسمان
و آن کوہی است بمکہ معظمہ و در اصل آن نام آہنگر است از بنی مدحج کہ اول
دران کوہ خانہ ساخت و این کوہ بنام او مشہور است پس بدمید جبرائیل علیہ السلام
و آن منتشر شد در زمین و آسمان پس در زمین ہر جائیکہ چیزے ازان افتاد نمک
گردید و تا روز قیامت ہمگی نمک در زمین از ضیافت ابراہیم علیہ السلام است
کہ جہت ضیافت امت محمد صلی اللہ علیہ وسلم حسب خواہش وی حق تعالی نازل
کردہ است ۔ غرض کہ اگر خادمان باشند یکی را معین کنند کہ سفرہ در دست کند
و نمکدان گیرد و یا دیگر کسے نمکدان گیرد آنہم خوب است و سفرہ کنند و بہ آداب
تمام ایستند و سر انگشت پای راست بر سر انگشت چپ نہند بعدہ آنکس
گوید اشکر و اللہ شکر نعمت خدائی را فاتحہ خوانیم ہمہ کسان سورہ فاتحہ
خوانند بعدہ بہ نیت حضرت محمد مصطفے صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم اجمعین من النبیین
والصدیقین والشہداء والصلحین فاتحہ خوانند و اگر بروح کسے باشد نام وے
ہم تضمین کنند و گر تنہا بنام وے خوانند ہم صواب است و یا مہمان کسے باشد

گویدکه به نیّت خیریت صاحب طعام فاتحه خوانیم ونام آنکس هم گویند و هرآنکه طعام
کرده است برائے خیریت وی فاتحه خوانند و دست اشارت بر روئے آرند وگویند
که جهت مزید عشق و دفع فسق تکبیر میخوانیم همه یکسان گویندکه الله اکبر الله اکبر
لا اله الا الله والله اکبر ولله الحمد. بعدازان گوید اللهم زد نعمة
ولا تنقصها بفضلك وکرمك آمین واگر تنها باشد خود نشسته فاتحه
خواند مگر انگشتان پای باین طریق کردن وسفره باین طریق کردن حاجت نیست
واگر با وجود مجمع مردمان صرف شیخ نشسته فاتحه خواند صواب است پس فاتحه گفتن
هر دو دست نشسته یکجا مالیده بر روئے خود گرد آورد اگر دیگر کسان هم باشند همین
طریق کنند الحمد لله علی ذالک. نوزدهم محرم الحرام سنه جاریه روز یکشنبه
قریب دو پاس از روز گذشته بود که در مغلپوره به شرف قدم بوس مشرف شدم
سخن در تعبیر خواب بود فرمودند که خواب که بیند تعبیر او از نادان نه پرسد هرگاه کسے
خواب عجیب و دهشت ناک بیند و تعبیر آن به بدی حمل کرده باشد پس باید
که آن خواب را پیش کسے هرگز ظاهر نکند و این آیه را هفت مرتبه مکرر خوانده
بر خود و اطراف خود بدمد یعنے هرگاه که در دل خطرهٔ هول بدیدن آن خواب خطور
کند همان وقت هفت مرتبه خوانده بدمد و اول و آخر درود شریف نیز هفت بار گوید
آیه شریف اینست بسم الله الرحمن الرحیم انما النجوی من الشیطان
لیحزن الذین امنوا ولیس بضارهم شیئا باذن الله وعلی

اللهِ فَلْیَتَوَکَّلِ الْمُؤْمِنُوْنَ ○ فرمودند کہ خواب از دشمن ہرگز نگوید او حسب
مطلب و مراد خود تعبیر کنند و تعبیر خواب را اثرے عظیم است اگر کسے خواب نیک را بد
حمل کنند بیشک چیز بدی بپیش آید و اگر خواب مکروہ و بد بیند از خواب بیدار شدہ
سہ بار اعوذ باللہ من الشیطان الرجیم لاحول ولا قوۃ الا باللہ
العلی العظیم گوید و سہ بار خوی دہن جانب چپ اندازد و بر پہلوئے کہ خواب دیدہ
بود از وی بگردد و بر پہلوئے دیگر غلطد و خواب خود را از ہر کسے نگوید یا تعبیر
زبان نہ کند و در مضرتے و مشقتے نہ اندازد ۔ فرمودند کہ ظہور خواب را تا چہل
سال مدت شمردہ اند ۔ لختے سخن در کفایت کارہا آمد بر لفظ مبارک آوردند
کہ این نام ہا را یکہزار بار گوید آن ہم با القطع بکفایت رسد ان شاء اللہ تعالی
آن نامہا نیست اِنَّکَ اَقْوٰی مُعِیْنٌ وَّاَھْدٰی دَلِیْلٍ بِحَقِّ اِیَّاکَ
نَعْبُدُ وَاِیَّاکَ نَسْتَعِیْنُ ○ سخن در انتظام روزگار بر آمد فرمودند
کہ برائے انتظام روزگار و میسر شدن چاکری و نوکری و برائے ہر حاجتیکہ باشد این
اسم مبارک را بست و یکروز ہر روز یکہزار و یکصد و بست و یکبار بخواند از عنایت
الہی و از برکت این اسم مبارک حاجتش برآوردہ گردد یَا غَنِیُّ اَغْنِنِیْ
سخن در انصرام امور افتاد فرمودند کہ جہت انصرام حاجتے و ہر مشکلی و امرے
چند بار این رباعی مبارک بطریق معہود گوید ان شاء اللہ تعالی مہم و حاجت آن
کس بکفایت رسد ۔ ای حیدر شہسوار وقت مدد است ○ ای صاحب

ذوالفقار

برائے تعبیر خواب ۱۲

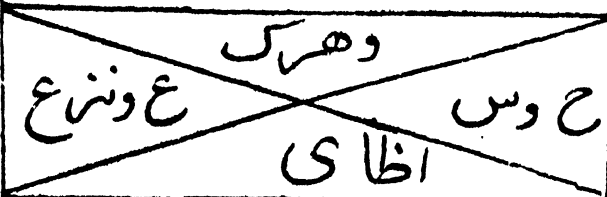
برائے کفایت کارہا ۱۲

انتظام روزگار

انصرام امور ۱۲

ذو الفقار وقت مدد است ✤ وقتی عجبی فتاد مشکل مارا ✤ ای والد هفت ✤ چار وقت مدد است ✤ لختے سخن در محبت و قرار و وضع حمل برآمد۔ فرمودند که این شکل را اگر بر بیضیۂ مرغ نویسد و در دیگدان گرم کنند در حال محبت گردد و اگر بر بازوئی زنان بندند بارور گردد و اگر زیر دندان حامله نهد حمل وضع گردد مگر باید که بزودی دور کنند و بعد ولادت در دور کردن تاخیرے نکنند۔

نقش مکرم اینست

لختے سخن در رجوعات خلق برآمد فرمودند که به نیت رجوعات خلق یکوقت معین کرده اول و آخر درود شریف چشتیہ بہشتیہ یازده بار گوید و پانصد بار یا شیخ عبد القادر شیئاً للہ بعدہٗ متصل آن یا بدیع العجائب دوازده ہزار نوبت خواند و اگر نتواند یکہزار و دو نوبت بار خواند۔

لختے سخن در ایمان افتاد این فائیده بخط مبارک نوشتہ سرفراز فرمودند که در صحاح است قوله علیه السلام لا یکمل الایمان المرء حتی ینطق الناس انه مجنون یعنی تمام نشود ایمان مردم تا آنکه گمان برند بد و مردمان که او دیوانه است کذا فی جامع العلوم و نیز بخط انور نوشتند که در مصابیح این حدیث آورده که الایمان یرجع الی المدینة ترجمہ۔ ایمان باز گردد چون آخر زمان شود ہمه جا کفر گیرد مگر در مدینۂ طیبہ ہرگز کفر نگردد۔

و هیچ کافرے قدرت نیابد چون دجال و غیر آن همه وقت آنجا اهل ایمان باشند
الی یوم القیامت - لختے سخن در کرامات حضرت غریب نواز خواجه محمد سلیمان
چشتی تونسوی قدس سره المنان افتاد فرمودند که حضرتصاحب ما خواجه حافظ
محمد علیشاه چشتی خیرآبادی قدس سره العزیز المبارک بر لفظ مبارک آوردند
که خلیفهٔ خواجه محمد یاران شاهصاحب یکی از خلفائ خواجه جهانیان بادشاه
زمان و زمانیان قطب الاقطاب دوران خواجه محمد سلیمان چشتی قدس سره
العزیز بملک دامان که وطن ایشان بود بحکم اشارت رفته بهدایت و ارشاد
و تعلیم و تربیت مخلوق مامور گشتند صاحب ولایت آن دیار مجذوبی بود
از رسیدن و اقامت ورزیدن ایشان مجذوب صاحب ولایت را ناگوار
شد اکثر نزد ایشان آمده بهنیت سلب نسبت ضرب قلبی میکردی اما هیچ
اثرے و کارے نکردے لاکن گاه گاه بیماری رومی نمودی پس از چندے
خلیفه صاحب حاضر آستانه جنت نشانه شدند تا ایام معدوده یعنی تا صدور حکم
واپسی در خدمت بابرکت حضرت غریب نواز حاضر بودند چون رخصت یافتند
حین ترخیص ماجرای مجذوب و حالت علالت خویش عرض داشتند باستماع این
معنی حضور غریب النواز متبسم شدند ناگاه بمجرد تبسم لمعهٔ روشن همچو لمعات برق
از دندان مبارک برآمد و جانب آن دیار صعود کرد و بر قلب آن مجذوب
افتاد معاً از مجذوب ولایت او سلب شد پس از آن ساعت آن مجذوب مسلوب الحال

بر آستانه

بر آستانۂ خلیفہ صاحب جبہہ سائی گردن گرفت و ہر صبح و مسا بجز زاری و بکا کار نبود و ہر بار از موئی سر خاک آن در میرفت و بکمال عجز و تضرع استعفائی قصور میگفت تا آنکہ خلیفہ صاحب وارد در دولت شدند آن مجذوب بجزع و فزع تمام در حضور ایشان سر بہ عذر خواہی پیش نہاد و عفو تقصیر خواست ارشاد کردند کہ متوجہ توسہ شریف شو و ایشان خود سر برہنہ شدہ رو بسوئی حضرت شہنشاہی قبلہ عالم پناہی آوردہ دست بلند کردند و عفو قصور از حضور خواستند و فاتحہ خواندند فی الحال نسبت مسلوبہ معہ نعمت زاید مرحمت شد۔ لختی سخن در فضایل حضرت خواجہ محمد یاران صاحب رحمۃ اللہ علیہ افتاد فرمودند کہ حضرت صاحب خواجہ حافظ محمد علیشاہ چشتی خیرآبادی قدس سرہ الابدی ارشاد کردند کہ شخصے در خدمت ایشان حاضر ماندے میان یاران شاہ صاحب ہرگاہ کہ بقضائے حاجت میرفتے آن شخص آب طہارت بدست خود گرفتہ ہمراہ شدے ہرچند کہ منع فرمودے فاما باز نیامدے روزے حضرت ایشان فرمودند کہ ای فلان تو ہموارہ ہمراہ من می آئی چہ مطلب داری او عرضداشت کرد کہ بندہ را ہوس کیمیا است از حضرت امیدے دارم کہ تعلیم فرمائید فرمودند کہ ما مرد فقیر درویش ایم مارا کیمیا معلوم نیست او گفت ہرگاہ کہ عارف را عرفان خالق میسر شود پس کیمیا کہ یکی از اشیاء مخلوقی است معرفت او حاصل شدن بدرجہ اولی لازم می آید باستماع این معنی حضرت ایشان تبسم کردند و فرمودند

که تقریر عالمانه کردی در آنوقت روبروی حضرت خشتها افتاده بودند گفتند که بگیر
هر قدر که توانی آن شخص هر قدر که ممکن بود در گلیم انداخته بخانه رفت چون
بستهٔ گلیم کشاد دید که همه خشت از زر خالص بودند - بعد ازان حکایتے فرمودند
که حضرتصاحب ما خواجه حافظ محمد علیشاه چشتی خیرآبادی قدس سره الابدی
در مکان ما رونق افزا بودند و سید معین الدین المعروف به شاه خاموش صاحب
رحمة الله علیه نیز حاضر بودند برادرم محمد یار از جناب حضرتصاحب قبله
عرض داشتند که اولیاء حق چنانکه حیوةً ملاقی میشوند همچنان بعد وفات
نیز در نظر می آیند فرمودند که هان ممکن است و این نقل ارشاد کردند که موسم گرما
بود و اصغر سن بودیم با والده صاحبه اصرار کردیم و گفتیم که ما بیرون خواب
خواهیم کرد بوجه اصرار ما والده صاحبه ما را بیرون خواب کنانیدند در آن
نواح خوف درنده و گرگ ها میباشد اکثر گرگ از بالائے دیوار جست کرده اطفال
می برد چونکه دیوارهائے امکنه ارتفاع نمی دارد همگنان به ترس گرگ و درنده
درون حجره میخوابند لاکن به باعث حرارت و شدت گرما بیرون حجره ما
خود را بخواب گذاشتیم قریب آن مقام درویشے اقامت داشتند ایشان
نیمه شب دیدند که بزرگے بچهره نورانی که لمعات انوار ربانی از ناصیهٔ مبارک
ایشان هویدا عصائے در دست گرفته هر جوانب خانه میگردند و از عصا هر طرف
اشاره کرده هیش هیش میفرمایند درویش گفت که شما کدام بزرگی هستید که

هنگام شب

تمام شب عصا بدست گرفته هنش نش گفته میگردند نام نامی چیست واین سعی از بهر کیست اوشان جواب دادند که نام من جهیدا میان است دریںجا نبیره ام بیرون حجره خفته است من حفاظت او میکنم و بهر سو میگردم و گرگها میرانم بعد ارشاد فرمودن این نقل بر لفظ مبارک آوردند که ملاقات کامل واکمل بارواح مقدس انبیاء علیہم السلام واولیاء و دیدن ایشان بعالم صوری و معنوی و بچشم ظاهری و باطنی ممکن است بر جمله ممکن است - بنده احمد علی غفرلہ بعرض میدارد که جناب حضرت صاحب امید امیدواران چارهٔ بیچارگان عاشق النبی العربی معشوق الله الولی الهادی سیدی و مرشدی قطب الاقطاب خواجه حافظ محمد حبیب علیشاه چشتی رضوی المدنی الچشتی الحافظی ادام الله تعالی برکاته روزے بر لفظ مبارک آوردند که ما از ارواح طیبات اکثر اکابروا مانثروا از اکثر اقطاب و اغوات ملاقی شده ایم مگر سر معنی که از حضرت سید محمد گیسو دراز چشتی قدس الله سرهٔ العزیز شنیده ایم از دیگر ایشان کم یافته میشود - درین میان نماز عصر با جماعت گذاردند و وظیفه خواندند - بعد ازان این چند فائیدها سرفراز کردند - جهت یافتن گم شده - فرمودند که برائے گم شده و گریخته بعد از نماز ده بار و یا بیست بار بخواند و این دعا خواند باید که نام آن چیز گوید و هو فلان اسپ یا ستور و برده و رخت هرچه باشد مجرب است یا جامع الناس لیوم لا ریب فیه اردد علی ضالتی - این فائیده بخط انور نوشته سرفراز کردند که بخوان این آیت برائے تنگی سینه رب اشرح

لی صدری ویسر لی امری واحلل عقدۃ من لسانی یفقہوا قولی۔ برائے دفع دردمندان این فائیدہ ارشاد فرمودند کہ ہر طرفیکہ باشد آن طرف از انگشت سبابہ این آیۃ شریف بغیر سیاہی اشارۃً نویسد بفضلہ تعالی شانہٗ درد دفع خواہد شد وَلَہٗ مَا سَکَنَ فِی اللَّیْلِ وَالنَّہَارِ وَھُوَ السَّمِیْعُ الْعَلِیْمُ ۝ جہت امن یافتن از مکروہات در اولاد و مال خود این فائیدہ بخط انور نوشتہ سرفراز فرمودند اَسْتَغْفِرُ اللّٰہَ الْعَظِیْمَ الَّذِیْ لَاۤ اِلٰہَ اِلَّا ھُوَ الْحَیُّ الْقَیُّوْمُ الَّذِیْ لَا یَمُوْتُ وَاَتُوْبُ اِلَیْہِ ط ہر روز بست و پنج بار بخواند در مال و ولد او ہیچ مکروہی نرسد۔ فرمودند کہ برائے برآمد کار و حصول فتوحات ہشتاد و سہ بار اول و آخر درود شریف ہفت بار گفتہ بخواند یا خواجہ حافظ محمد علی شاہ چشتی پیر دستگیر مددے ط فرمودند برائے محترم شدن در مخلوق از انگشت سبابہ بر پیشانی باشارت نویسد و اگر تواند بر قدرے آب چند بار دم کردہ نوشد للّٰہ مَافِی السَّمٰوٰاتِ وَمَافِی الْاَرْضِ وَمَافِیْھِنَّ وَھُوَ عَلٰی کُلِّ شَیْئٍ قَدِیْر ط فرمودند کہ این فائیدہ بمن از والدم احمد بن عبد الرحمان علیہ الرحمۃ والغفران رسیدہ است بعد وفات تعلیم کردند۔ ایضاً درین باب فرمودند کہ باحبس دم بہ ربط قلب سہ گان بار درود شریف خواندہ در مخلوق رود محترم گردد۔ ترکیب دیگر فرمودند کہ نوبت باحبس دم درود شریف گفتہ بر سرمہ دم کردہ در چشم کشد و پیش حاکم رود یا در خلایق۔

عزیز گردد

علاج دفع درد دندان ۱۲

امن یافتن از مکروہات ۱۲

برائے فتوحات ۱۲

برائے عزت و احترام در خلائق ۱۲

عزیز گردد - فرمودند که چون سگ حمله میکند و با واز بلند عف عف میکند باید که این آیه شریف را خوانده آن سو دم کند سگ از حمله مانده گردد - وکلبهم باسط ذراعیه بالوصید - فرمودند که جهت حصول محبت شیخ یکصد و بجده نوبت یا حضرت مولانا نظام الدین رحمة للعلمین ملک الفقراء والمساکین گوید و متصل آن یا جمیع خواجگان چشت مددی یکصد و نوزده بار خواند - فرمودند که بهمین تعداد اول و آخر درود شریف خوانده جهت انصرام مرام گفته باشد برادرم شاه محمد مرتضی چشتی الدهلوی زاد عرفانه این فائیده سرفراز فرمودند که اگر گاو شیر ندهد این تعویذ بندد .... این فائیده بخط مبارک باین سگ ذله خوار نوشته سرفراز فرمودند که حزب البحر باین طور بخواند

همـاء	مسلم حوا
سا علم	سالك ح
عل حو	لن سلاحلم
فادر مو علم	لولهد سد

بعد از نماز صبح پنجبار بعد از نماز ظهر سه بار بعد از نماز عصر یکبار و بعد نماز مغرب دو بار و بعد نماز عشاء سه بار بخواند همچنان تا چندروز یعنی تا مدت دو سه ماه یعنی تا سه چله هر روز بلا ناغه جاری دارد بعد ازان هر روز یازده بار تا یک ماه دو ماه بعده هفت بار تا چندروز هر روز بعده پنجبار هر روز تا چندروز بعده سه بار هر روز تا چندروز بعده هر روز یک بار خواند و همیشه مواظبت نماید ناغه نکند و برین عمل مداومت دارد فائیده عظیم ظاهر خواهد شد لاکن تا آنکه خواندن جاری باشد پرهیز لحم البقر و ماهی دارد - هرگاه که دور موقوف کند

برای دفع سگ ۱۲

برای محبت شیخ ۱۲

برای گاو شیر ۱۲

طریقه خواندن حزب البحر ۱۲

اگر بخورد مضایقہ نیست - فرمودند کہ سورۂ بنی یعنی عم یتساءلون اگر کسے بعد نماز عصر پنجبار گوید اسیر اللہ شود یعنی قیدی عشق الٰہی گردد واگر کسے بروقت سوار شدن اسپ اگر اسپ وی شریر باشد یکبار گفتہ سوار شود اسپ مطیع و فرمان بردار وے گردد - بعد ازان این نماز سعادت الدارین سرفراز فرمودند و بر لفظ گرامی آوردند کہ خوانندہ صلوٰۃ سعادت الدارین بفضل حق جلشانہ در دنیا محتاج کس نگردد - و بخط انور نوشتہ سرفراز فرمودند - در سیر الاولیاء است کہ حضرت سلطان المشائخ میفرمودند کہ ہر روز این کلمہ بست و پنجبار خواند نزد خدائے عزوجل از جملۂ ابدالان گردد اللھم اغفر لامۃ محمد اللھم ارحم امۃ محمد اللھم اصلح امۃ محمد اللھم فرج امۃ محمد اللھم تجاوز عن امۃ محمد - تا اینجا سخن رسیدہ بود کہ در دعوت تشریف فرما شدند - الحمد للہ علی ذالک

تاریخ بست و دوم محرم الحرام سنہ جاریہ یوم چہارشنبہ در آخر شب

دولت آستانبوسی بدست آمد سخن درین باب بود کہ حضرت سید جلال الدین مخدوم جہانیان جہانگشت قدس سرہ العزیز فرمودہ اند کہ شیخ ضیاء الدین عم شیخ شہاب الدین روزے برادر زادۂ را بخدمت حضرت شیخ عبد القادر جیلانی قدس اللہ سرہ العزیز المبارک بردہ گفت کہ این برادر زادۂ من در علم کلام و مناظرہ غلو کردہ است شیخ دست بر سینہ مالید علم کلام و مناظرہ محو شد مگر مقدارے کہ فریضہ است مسائل اعتقاد باقی ماند باز دوم دست مبارک مالید ہمہ علم سلوک نہاد و خرقہ

بزرگی

طرز اخفای عیوب مریدان

تبرک پوشانید و گفت شیخ الشیوخ خواهی شد بعد مشغول شد بعد از آن
علم او یک مسئله از علم مناظره پرسید جواب نگفت همه فراموش کرد۔ لختے
سخن در طریق نصایح مریدان وستاری عیوب ایشان برآمد فرمودند که
شیخ سعد الله کیسه دار قدس الله سره در ملفوظ خود اکثر احوالات این طائفه
بیان کرده است از آنجمله یک سخن اینست که چون مرید گناهی میکند پیران
من به حسب ظاهر متغیر نمی شوند بلکه در خود فکر میکنند و گویند که اگر در وجود
من شومی لاحق نشدی مرید از این گناه پیش نه آمدی و از کمال اخلاق
پیران اینست که گناه او را بروے ظاهر نمیکنند و اگر براه صلاح و فلاح
او خطای او را بروی اظهار میکنند بطریق کنایت و اشارت اگر مرید رسیده
است خود خواهد فهمید چرا که از صریح گفتن مرید خیره میشود و بدخو میگردد و آن
او را بسیار زیان دارد پس پیران سبب زیان او نشده اند بعد از آن
فرمودند که مشایخ ما و خواجگان ما قدس اسرارهم کسی را در ارادت نمی آرند
تا که احوال او در لوح محفوظ نمی بینند۔ بنده بخط انور نوشته سرفراز فرمود
که در بقیة الغرائب است وقتی شیخ ما قطب عالم برهان الدین غریب
قدس سره العزیز فرمود شیخ را باید که چون کسے برای بیعت پیش او آید
نظر در لوح محفوظ کند اگر سعید است دست دهد و اگر عکس آنست قبول
نکند این بگفت و سر در پیش آورده فرمود که قبول نکند این بگفت و باز

سر در پیش افگند تا ساعتی گذشت - بعدہٗ فرمودند کہ قوۃ درویشی آنست
کہ اگر سعید نباشد از حق بخواہد تا سعید شود و دست بہ بیعت دہد این سخن
خالی از مقام است کہ چون حق جل و علا بصفت مریدی متجلی شود ہمان
شود کہ بندہ خواہد درین میان بندہ عرضداشت کرد کہ معنی لا ھو الا ھو
چیست فرمودند کہ ماہیت او تعالی زاید بر ذات نیست - ماہیت او
عین ذات اوست - بعدہٗ فرمودند کہ حضرت سید محمد جعفر مکی قدس سرہٗ
مرید و خلیفۂ حضرت فرد الحقیقت مولانا نصیر الحق والدین محمود چراغ
دہلی قدس سرہ العزیز میفرمایند کہ لاہوت در اصل لَا ہُوَ اِلَّا ہُوَ است و
مقام جبروت یعنے مقام جبر و کسر خلایق و این مقام قطب عالم است
کہ در وے متصرف است از عرش تا ثری است - فرمودند کہ جبر و کسر
ہم در شش جہت می گنجد و قطب عالم را فیض از عرش مجید است کہ تعلق بہ
عزلیت و نصبیت نمیدارد و این مقام را جبر و کسر از آن گویند کہ کرامات
اولیاء و معجزات انبیاءؑ ہم ازین عالم است - چون قطب عالم از مقام
جبر و کسر ترقی کند بمقام فردانیت میرسد یعنی بمقام لاہوت و در عالم فردانیت
عالم جبروت یعنے جبر و کسر کفر است اما افراد قادر اند بر عالم جبروت لیکن
اگر بہ جبر و کسر مشغول شوند از فردانیت یعنی از تجلی ذات بر افتد سخن تا اینجا
رسیدہ بود کہ موذن بانگ بر زد نماز فجر با جماعت ادا فرمودند و اوراد

معنی لا ھو الا ھو

جبر و کسر

گذاردند بعد اشراق این دوگانه سرورزفرمودند که بعد ادائی اشراق بخوانند
دو رکعت در اول آیة الکرسی و قل یا ایها الکافرون یکبار - و در دوم لو
انزلنا هذا القرآن علی جبل لرایته خاشعا متصدعا من
خشیة الله ط و تلک الامثال نضربها للناس لعلهم یتفکرون
هو الله الذی لا اله الا هو ط عالم الغیب و الشهادة ج هو الرحمن
الرحیم ط هو الله الذی لا اله الا هو ج الملک القدوس السلام
المومن المهیمن العزیز الجبار المتکبر ط سبحان الله عما یشرکون
هو الله الخالق الباری المصور له الاسماء الحسنی ط یسبح
له ما فی السموات و الارض ج و هو العزیز الحکیم ۵ و یکبار
سورهٔ اخلاص گوید چون از نماز فارغ شود این دعا بخواند اول و آخر درود شریف
نیز گوید اللهم کسر شهوتی عن کل محرم و ازجر حرصی عن
کل ماثم و امنعنی عن اذی کل مسلم و مسلمة بفضلک و کرمک
یا ارحم الراحمین ط خدائیتعالی او را از جمله گناهان لازمیه و متعدیه
نگاه دارد - فرمودند که بعد فراغ اوابین نیز گذارده باشد - بعد از ان فرمودند
که اوقات خود را هر دم مشغول بایدداشت حق جل شانه میفرماید ولا تقتلوا
انفسکم ای لا تغفلوا یعنی غافل مباشید از نفس خود هر که از نفس خود
غافل شود نفس او بکشد - فرمودند که رعایت اوقات بلا حرج بسیار باید کرد

دربیان نماز

وهمیشه نماز اول وقت گذارد تا فوت نشود برین خوف که شاید موت زود
آمده باشد بارے برین عمل بمیرم وختم کار ما بر نماز باشد وبعد مردن این
شرم نشود که فلان را وقت نماز شد واو نماز ادا نکرد اگر اول وقت گذاردن
دشوار شود وقت مکروه شدن ندهد ودر چهارگانهٔ عصر بسیار سعی کند اگر
ترک شود به سبب خوف جماعت یا به سبب دیگر قضا کند واگر چهار رکعت
گذاردن نتواند دو گذارد وقرات فریضه آنمقدار خواند که وقت مکروه نشود وبعد
نماز شام سه دوگانهٔ اوابین گذارد واین نماز را بالتزام جاری دارد وهرگز
ناغه نکند که از قدیم الایام معمول حضرات خواجگان چشت قدس اسرارهم بوده است
ودر هر رکعت بعد از فاتحه سه بار اخلاص خواند ویک دوگانه دیگر برائے حفظ ایمان
ادا کند بهر رکعت بعد از فاتحه هفت بار اخلاص بخواند ویگان یگان الفلق و
الناس بخواند وبعد اوابین وحفظ الایمان پس سلام دادن سر بسجده نهاده
سه بار یا حی یا قیوم ثبّتنی عَلَی الْاِیمان گوید واین نماز را ترک نکند اگر ترک
شود قضا کند هرکه بر اوابین مداومت کند توبهٔ او مستقیم ماند وبیش از وتر
یک دوگانه گذارد در هر رکعت بعد از فاتحه ده بار اخلاص خواند بعد از سلام هفتاد
بار یا وهاب گوید ترک نکند این نماز را سعادت دارین وصلوٰة الحاجت
وصلوٰة الغنا نیز نامند ودر تهجد بسیار سعی کند واگر ترک شود قضا گذارد تهجد
دوازده رکعت به شش سلام چنانکه گفته ام گذارده باشد - فرمودند که جناب

در بیان نمازهای مخصوص ۱۲

حضرت صاحب یا خواجہ حافظ محمد علیشاہ چشتی خیرآبادی قدس سرہ الابدی بعضے
ارباب ظاہر را فرمودہ اند کہ متصل عشاء گذارد۔ غرض آنست کہ در حال
ادا شود فوت نشود۔ فرمودند کہ بعد تہجد صلوٰۃ الغوث گذارد و بخواند در ہر
رکعت بعد از فاتحہ سورۂ اخلاص چہل و یکبار و تسبیح رکوع و تسبیح سجود نیز
چہل و یکبار گوید و بعد از سلام سہ صد و شصت نوبت لا الہ الا اللہ گوید
ثواب حج یابد۔ و بعد تہجد یا علیم پانصد بار خواند و تا اتمام سخن نگوید
پس ہر دعائیکہ خواہد مستجاب گردد۔ و بعد تہجد یا اللہ یا ھو یکہزار بار
گوید صاحب یقین شود۔ و ہر کہ یا لطیف ہزار مرتبہ گوید نفع عظیم یابد
و اگر این مناجات سہ صد و شصت بار خواند مراد او حق تعالی حاصل
گرداند۔ مناجات اینست۔ الہی تو قادری یا اللہ و من عاجزم واللہ
بعدہٗ فرمودند کہ اگر تواند اشراق و چاشت گذارد۔ و فی زوال خواند۔
و نوافل ظہر و شام و خفتن را رعایت بسیار کند مقداریکہ تواند۔ بعدہٗ فرمودند
کہ پس ہر فریضہ دہ بار درود شریف و دہ بار اخلاص خواند و اگر تواند
بعد ہر فریضہ چہل و یکبار سورۂ فاتحہ گوید این عمل از خواجگان ما من و عن
می آید در وے بسیار نفع است۔ فرمودند کہ تو خواندہ باش ترا از عمل
ظاہر خواہد شد و دہ بار درود شریف و دہ بار اخلاص کہ گفتہ ام بہ نیت
فتح یابی دارین و خلوصت اعمال و حضوریت حق تعالی خواندن ضرور است

نماز و اوراد مختلف ۱۲

حضرت سید محمد گیسو دراز خواجہ بندہ نواز قدس سرہ العزیز فرمایند کہ ہر کہ بعد از
فرض دہ بار درود شریف گوید ویرا قرب محمد الرسول اللہ صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم
حاصل آید و ہر کہ دہ بار اخلاص خواند ویرا قرب الٰہی روزی گردد - واگر تواند
و ہیچ نباشد بعد الفراغ نماز صبح ہمانجا نشستہ یا علحدہ جائے دیگر در گوشہ تنہائی
رفتہ لا الہ الا اللہ صد بار الا اللہ صد بار اللہ صد مرتبہ میخوانده باشد
فواید عظیم یابد تا اینجا سخن رسیدہ بود کہ طعام چاشت آمد نان وزلہ و برنج
بود مائدہ کشیدہ معہ حضاران ہم لقمہ شدند امروز بندہ را در رکابی مبارک
ہم نوالہ فرمودند والشن سرفراز کردند - الحمد للہ علی ذالک - بعد ازان دوگانہ
شکر نعمت تعلیم فرمودند کہ در رکعت اولی بعد فاتحہ والٰهکم اللہ واحد
لا الہ الا ھو الرحمن الرحیم و در رکعت ثانی بعد فاتحہ الم اللہ لا الہ
الا ھو الحی القیوم بگوید - بر لفظ مبارک آوردند کہ ہر دو آیت اسم اعظم
است او لی سنت کہ ہر بار چون طعام خورد دو رکعت نماز بگذارد - در حدیث
صحاح است قولہ علیہ الصلواۃ والسلام من اکل الطعام ولم یصل
رکعتین شکر النعمۃ اللہ ثم ینام یقسوا قلبہ یعنی ہر کہ بخورد طعام و
نہ گذارد دو رکعت شکر النعمت خدائے تعالی لیس گردید سیاہ و سخت شود دل او
بعد ازان فرمودند کہ بعد ہر فریضہ یکبار آیۃ الکرسی متصل سلام بخواند و یکبار گوید
وَمَن يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَل لَّهُ مَخْرَجًا وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ

وُ مَن

وَمَنْ یَتَوَکَّلْ عَلَی اللّٰهِ فَهُوَ حَسْبُهٗ اِنَّ اللّٰهَ بَالِغُ اَمْرِهٖ قَدْ جَعَلَ اللّٰهُ لِکُلِّ شَیْءٍ قَدْرًا۔ ویکبار فاتحہ وسہ بار اخلاص و سہ بار درود شریف وسہ بار سورۂ اخلاص بخواند و بجانب آسمان بدمد حق تعالی جان اورا بیتوسط ملک الموت قبض نماید و بمجرد مردن داخل بہشت شود۔ و در دنیا روزی او فراخ شود و از سکرات موت آسانی یابد و در قبر راحت بیند فقط

خاتمہ

الحمد للہ ثم الحمد للہ کہ بتاریخ بست و دوم محرم الحرام سنہ یکہزار و سہ صد و نہ ہجری المقدسہ یوم چہارشنبہ وقت آخر شب این مجموعۂ کارنامۂ کامرانی الموسوم بہ حبیب الحقایق بعنایت و تصدق سیدنا و مرشدنا امید امیدواران چارۂ بیچارگان مولانا و مولی الکل خواجہ حافظ سید محمد حبیب علی شاہ رضوی المدنی الچشتی الحیدرآبادی ادام اللہ برکاتہٗ العالی از دست این ہیچمدان سگ دربار ایشان احمد علی چشتی بصر اللہ بعیوب نفسہ و غفر اللہ ذنوبہٗ چنانچہ مرکوز خاطر بود بوجہہ کمال لطف و الطاف خواجۂ ما دام برکاتہٗ بہ انجام رسید و تصرف و ہمت و شفقت و مرحمت و ذرہ نوازی خواجہ و پیران چشت قدس اسرارہم دستگیری بحال این شکستہ بال شد والا کجا من و کجا تالیف

تصنیف اینهمه که ظهور یافت از برکت فیض و تصدق خواجہ است ادام اللہ تعالی برکاتہ ۔ والامن آنم که میدانم ہچمدانم حالا امیدوارے از امیدامیدواران وچارۂ بیچارگان آنست که بطفیل النبی الکریم صلی اللہ علیہ وآلہ الندیم بیننده وخواننده ونویسنده را جمعیت دوجہانی روزی فرماید۔ ومارا بطفیل آنہا که برین ارشاد صراط الرشاد عمل کنند بمقصود ومطلوب رسانا د بحق اللہم صل علی سیدنا ومولٰنا محمد وآلہ وآخر دعوانا ان الحمد للہ رب العالمین والصلواۃ والسلام علی سید المرسلین وآلہ واصحابہ وجمیع اولیاء امتہ شفیع الطریقۃ ائمۃ الدین الی یوم الدین

قطعہ تاریخ طبع کتاب جناب محمد فرید خانصاحب فنا نائب میرمنشی صدر انبار خانہ نظامت بندوبست سرکار عالی

سالک راہِ ہدا واقف سرِّ خدا	واہ چہ تصنیف کرد احمد علیشاہ نام
فکر چو کرده فنا در طبعِ سالِ او	گفت این ہاتف بگو ۔ مخزن اسرار علم
	۱۳۱۴

دیگر

کیسی کتاب احمد علیشاہ نے لکہی	کہتے ہیں اہل دل جسے عرفان کی ہے سیف
کی فکر سال طبع فنا نے تو غیب سے	ہاتف نے دی ندا یہ کہ ہیئے ۔ چراغ کیف
	۱۳۱۴

ہدایت نامہ

۱۔ اردو کی [illegible]

۲۔ [illegible]

۳۔ [illegible]

[illegible]

۷۔ کتابت میں کسی قسم کا نشان سیاہی کا [illegible]

۸۔ قلمی نسخے از اول تا آخر اسی طرح کی کتابت میں جاری رکھی جائیں گی فقط